

Ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

1 Գործունեության բնույթը և ընդհանուր տեղեկություններ

«Սիլ Ինշուրանս» Ապահովագրական ՓԲԸ (այսուհետ՝ Ընկերություն) հիմնվել է 2000թ. ապրիլի 21-ին և հանդիսանում է փակ բաժնետիրական ապահովագրական ընկերություն՝ գործելով Հայաստանի Հանրապետության (այսուհետ՝ ՀՀ) օրենսդրության շրջանակներում: Ընկերությունը գրանցվել է 21.04.2000թ. ՀՀ կենտրոնական բանկի (այսուհետ՝ ՀՀ ԿԲ) կողմից N0033 արտոնագրային համարով: 25.03.2008թ. Ընկերությունը վերալիցենզավորվել է N0004 արտոնագրային համարով:

Ընկերությունը զբաղվում է ընդհանուր ապահովագրական գործունեությամբ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում: Ընկերության կողմից կնքվող ապահովագրական պայմանագրերի հիմնական տեսակներն են՝ դժբախտ պատահարներից, ցամաքային տրանսպորտի, փոխադրվող գույքի, հրդեհից և բնական աղետներից, ցամաքային ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության, ընդհանուր պատասխանատվության ապահովագրությունը, ինչպես նաև առողջության և արտասահման մեկնողների աջակցության ապահովագրությունը: 2010թ-ից Ընկերությունը հանդիսանում է նաև Ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրություն իրականացնող բյուրոյի անդամ և 2010թ. հոկտեմբերից կնքում է ԱՊՊԱ պայմանագրեր:

Ընկերության գլխավոր գրասենյակը գտնվում է Երևանում: Ընկերության իրավաբանական հասցեն է՝ ՀՀ, ք. Երևան, Արամի 3 և 5:

2 Գործարար միջավայր

Հայաստանում շարունակական բնույթ են կրում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները: Որպես զարգացող շուկա, Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում: Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացրած գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ, կենտրոնացված տնտեսական հենքով:

ՀՀ հետ համագործակցող երկրների տնտեսությունների վիճակի վատթարացումը հանգեցրել է արտերկրից ոչ առևտրային դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչից Հայաստանի տնտեսությունը գտնվում է մեծ կախման մեջ: Հանքահումքային ապրանքների միջազգային գների հետագա անկումը, անորոշությունները՝

պայմանավորված ուղղակի կապիտալ ներդրումների ներգրավման հնարավորություններով, գնաճը, կարող են հանգեցնել Հայաստանի տնտեսության, ինչպես նաև Ընկերության վիճակի վատթարացման: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, ղեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Ընկերության ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Ընկերության ղեկավարությունը գտնում է, որ ընթացիկ պայմաններում իրականացվում են համապատասխան միջոցառումներ Ընկերության տնտեսական կայունությունն ապահովելու նպատակով:

3 Հաշվետվությունների պատրաստման հիմունքները

3.1 Համապատասխանությունը

Մույն ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՄ), որոնք հաստատվել են Հաշվապահական Հաշվառման Միջազգային Ստանդարտների Խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) կողմից և Մեկնաբանությունների՝ հաստատված Ֆինանսական Հաշվետվությունների Մեկնաբանությունների Միջազգային Կոմիտեի կողմից (ՖՀՄՄԿ):

3.2 Չափման հիմունքները

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են իրական արժեքի սկզբունքի հիման վրա ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների, ինչպես նաև վաճառքի համար մատչելի ակտիվների համար, բացառությամբ այն ակտիվների, որոնց իրական արժեքը հնարավոր չէ որոշել: Այլ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով, իսկ ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները՝ պատմական արժեքով բացառությամբ շինությունների, որոնք ներկայացվում են վերագնահատված գումարով:

3.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ

Ընկերության գործառնական արժույթը դա այն հիմնական տնտեսական միջավայրի արժույթն է, որտեղ գործում է Ընկերությունը: Ընկերության գործառնական և ներկայացման արժույթ է հանդիսանում Հայաստանի Հանրապետության դրամը (այսուհետ՝ ՀՀ դրամ), քանի որ այս արժույթն է լավագույն կերպով արտացոլում ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Ընկերության գործարքների տնտեսական բովանդակությունը: Մույն ֆինանսական հաշվետվությունները հիմնված են Ընկերության հաշվառման գրանցումների վրա, որոնք ճշգրտվել և վերադասակարգվել են ՖՀՄՄ-ին համապատասխանեցնելու նպատակով: Ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են ՀՀ դրամով՝ հազարների ճշտությամբ: ՀՀ սահմաններից դուրս դրամը ազատ փոխարկելի չէ:

3.4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություններ

2015թ. հունվարի 1-ից կամ դրանից հետո սկսվող ժամանակաշրջանների համար առաջին անգամ ընդունված նոր ստանդարտները կամ մեկնաբանությունները կիրառելի չեն Ընկերության համար: Այդ ժամկետից կիրառվող ստանդարտներում տեղ գտած փոփոխություններից և ոչ մեկը Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա էական ազդեցություն չի ունեցել:

3.5 Ընկերության կողմից դեռևս չկիրառվող ստանդարտներ և մեկնաբանություններ

Սույն ֆինանսական հաշվետվությունների հաստատման օրվա դրությամբ լույս են տեսել մի շարք նոր ստանդարտներ, գործող ստանդարտների վերաբերյալ փոփոխություններ և մեկնաբանություններ, որոնք դեռևս ուժի մեջ չեն մտել: Ընկերությունը վաղաժամկետ չի ընդունել այդ ստանդարտներից և մեկնաբանություններից որևէ մեկը:

Գեկավարությունը կանխատեսում է, որ կիրառելի նոր ստանդարտներն ու մեկնաբանությունները կընդունվեն Ընկերության կողմից՝ դրանց ուժի մեջ մտնելու օրվան հաջորդող առաջիկա ժամանակաշրջանում:

Գեկավարության կանխատեսմամբ այս փոփոխությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա և ներկայացված են ստորև:

ՖՀՄՄ 9, Ֆինանսական գործիքներ (2014)

ՀՀՄՄԽ-ն վերջերս թողարկել է *ՖՀՄՄ 9 «Ֆինանսական գործիքներ»* (2014), ներկայացնելով իր նախագծի ավարտը՝ փոխարինելու *ՀՀՄՄ 39 «Ֆինանսական գործիքներ՝ ճանաչումը և չափումը»*: Նոր ստանդարտը ներկայացնում է ՀՀՄՄ 39-ի ֆինանսական ակտիվների դասակարգման և չափման ուղեցույցի մեծ փոփոխություններ, և ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման նոր «սպասվող վարկային կորուստ» մոդելը: ՖՀՄՄ 9-ը տրամադրում է նաև հեջի հաշվառման կիրառման նոր ուղեցույց:

Ընկերության գեկավարությունը դեռ պետք է գնահատի ՖՀՄՄ 9-ի ազդեցությունը այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա: Նոր ստանդարտը պետք է կիրառվի 2018թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար:

Հետևյալ նոր և փոփոխված ստանդարտները, բարեփոխումները հավանաբար նշանակալի ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

- *ՖՀՄՄ 14 հաշիվների կանոնավոր հետաձգում*
- *Համատեղ գործողություններում տոկոսների ձեռքբերման հաշվառում*
- *Մաշվածության և ամորտիզացիայի ընդունելի մեթոդների պարզաբանում (ՀՀՄՄ 38 և ՀՀՄՄ 16 փոփոխություններ)*
- *Առանձին ֆինանսական հաշվետվություններում սեփական կապիտալի մեթոդը (ՀՀՄՄ 27 փոփոխություններ)*
- *Ակտիվների ներդրման վաճառք ներդրողի և դրա ասոցացված կազմակերպության կամ դրա համատեղ ձեռնարկության միջև (ՀՖՄՄ 10 և ՀՀՄՄ 28 փոփոխություններ)*
- *2012-2014թթ. ՖՀՄՄ-ների տարեկան բարեփոխումներ տարբեր չափանիշներով*
- *Ներդրումային ընկերություններ. Համախմբման բացառությունների կիրառումը (ՖՀՄՄ 10, ՖՀՄՄ 12 և ՀՀՄՄ 28 փոփոխություններ)*
- *Բացահայտման նախաձեռնություն (ՀՀՄՄ 1 փոփոխություններ)*

4 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություն

Ներկայացվող հաշվապահական քաղաքականությունը կիրառվել է ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման ընթացքում: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը կիրառվել է հետևողականորեն:

4.1 Ապահովագրության պայմանագրեր

Ապահովագրության պայմանագիր է համարվում այն պայմանագիրը, համաձայն որի կողմերից մեկը (ապահովագրողը) պայմանագրի մյուս կողմից (ապահովադրից) իր վրա է վերցնում նշանակալի ապահովագրական ռիսկ՝ համաձայնվելով հատուցել ապահովադրին, եթե սահմանված անորոշ ապագա դեպքը (ապահովագրական պատահար) բացասաբար ազդի ապահովադրի վրա: Ապահովագրական ռիսկը նշանակալի է այն և միայն այն դեպքում, եթե ապահովագրական պատահարը ցանկացած սցենարի (ընթացքի) դեպքում կարող էր ապահովագրողի կողմից նշանակալի լրացուցիչ հատուցումների վճարման պատճառ դառնալ, բացառությամբ այն սցենարների, որոնք չունեն կոմերցիոն բովանդակություն (այսինքն՝ գործարքի տնտեսական կողմի վրա նշմարելի ազդեցություն չունեն): Վերը նշված լրացուցիչ հատուցումները վերաբերում են այն գումարներին, որոնք գերազանցում են ապահովագրական պատահարի տեղի չունենալու դեպքում վճարվելիք գումարները:

Ապահովագրության պայմանագրերը կարող են նաև փոխանցել ֆինանսական ռիսկ: Ֆինանսական ռիսկը ստորև նշվածներից մեկի կամ մի քանիսի հնարավոր ապագա փոփոխության ռիսկն է՝ սահմանված տոկոսադրույք, ֆինանսական գործիքի գին, ապրանքի գին, արտարժույթի փոխարժեք, գների կամ դրույքների ինդեքս, վարկունակություն կամ վարկային ինդեքս կամ այլ փոփոխական՝ պայմանով, որ ոչ ֆինանսական փոփոխականի դեպքում այդ փոփոխականը հատուկ չէ պայմանագրի կողմերից մեկին:

Պայմանագիրը, որը բավարարում է ապահովագրության պայմանագրի սահմանմանը, մնում է որպես ապահովագրության պայմանագիր մինչ իր ժամկետի վերջը, նույնիսկ եթե ապահովագրության ռիսկը զգալիորեն կրճատվում է այդ ժամանակաշրջանի համար, մինչև բոլոր իրավունքները և պարտականությունները մարվում են, կամ դրանց գործողության ժամկետը լրանում է:

4.2 Ծանաչում և չափում

Համախառն ապահովագրավճարներ

Համախառն ապահովագրավճարներն ընդգրկում են պայմանագրով նախատեսված ամբողջ ժամանակաշրջանի համար ընդհանուր ստացվելիք ապահովագրավճարները և ճանաչվում են պոլիսի ուժի մեջ մտնելու օրվանից:

Համախառն ապահովագրավճարները ընդգրկում են միջնորդներին վճարվելիք միջնորդավճարները, և չեն ներառում ապահովագրավճարների գծով հարկերը և այլ պարտադիր վճարները:

Չվաստակաժ ապահովագրավճարների պահուստ

Չվաստակաժ ապահովագրավճարները տարվա ընթացքում գրանցված ապահովագրավճարների այն մասն են, որոնք վերաբերում են հաշվեկշռի ամսաթվից հետո ռիսկային ժամանակաշրջաններին: Հետագա ժամանակաշրջաններին վերագրվող համամասնությունը հետաձգվում է, որպես չվաստակաժ ապահովագրավճարների պահուստ:

Վերաապահովագրողներին փոխանցված ապահովագրավճարներ

Վերաապահովագրողներին փոխանցված ապահովագրավճարները ընդգրկում են պայմանագրով նախատեսված ծածկույթի ամբողջ ժամանակաշրջանի համար ընդհանուր վճարվելիք ապահովագրավճարները և ճանաչվում են պոլիսի ուժի մեջ մտնելու օրվանից:

Չվաստակած վերաապահովագրավճարները տարվա ընթացքում գրանցված վերաապահովագրավճարների այն մասն են, որոնք վերաբերվում են հաշվեկշռի ամսաթվից հետո ռիսկային ժամանակաշրջաններին: Հետագա ժամանակաշրջաններին վերագրվող համամասնությունը հետաձգվում է՝ որպես չվաստակված ապահովագրավճարների համախառն պահուստում վերաապահովագրողների մասի փոփոխություն:

Համախառն հատուցումներ

Համախառն հատուցումները բաղկացած են ապահովադիրներին վճարված հատուցումներից, ապահովագրության պայմանագրերից բխող պարտավորությունների գնահատականների փոփոխություններից, կարգավորման ներքին և արտաքին ծախսերից: Հատուցումները ճանաչվում են դրանց ներկայացման պահին:

Համախառն հատուցումներում վերաապահովագրողների մասը

Հատուցումներում վերաապահովագրողների մասը ճանաչվում են այն ժամանակ, երբ դրանց գծով համախառն ապահովագրական հատուցումը ճանաչվում է համապատասխան պայմանագրի պայմանների համաձայն:

Վերաապահովագրության միջնորդավճարներից եկամուտ

Ստացված կամ ստացվելիք վերաապահովագրության միջնորդավճարները, որոնք չեն պահանջում Ընկերությունից հավելյալ ծառայությունների մատուցում, Ընկերության կողմից ճանաչվում են որպես եկամուտ համապատասխան պոլիսների ուժի մեջ մտնելու կամ վերակնքման պահին: Այնուամենայնիվ, եթե հավանական է, որ Ընկերությունից կպահանջվի հետագա ծառայությունների մատուցում, ապա միջնորդավճարը, կամ դրա մի մասը, հետաձգվում է և ճանաչվում որպես եկամուտ այն ժամանակաշրջանի համար, որի ընթացքում մատուցվում են ծառայությունները:

Ձեռքբերման ծախսեր

Ընդհանուր ապահովագրության պայմանագրերի ձեռքբերման ծախսերը ճանաչվում են այն ժամանակաշրջանի համար, երբ դրանք տեղի են ունեցել: Ձեռքբերման ծախսերն ընդգրկում են ուղղակի ծախսեր, ինչպիսիք են օրինակ միջնորդավճարները և բժշկական վճարները: Ձեռքբերման ծախսերի մի մասը հետաձգվում է հետագա հաշվապահական ժամանակաշրջանների համար այդ հետագա ժամանակաշրջաններ հետաձգված ապահովագրավճարներին համապատասխանելու համար: Ձեռքբերման ծախսերի հետաձգումը հաշվարկվում է՝ յուրաքանչյուր պայմանագրի գծով ձեռքբերման ծախսի վրա կիրառելով չվաստակված ապահովագրավճարների և գրանցված ապահովագրավճարների հարաբերակցությունը:

Ապահովագրական պարտավորություններ

Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորությունները ճանաչվում են այն ժամանակ, երբ պայմանագրերը ուժի մեջ են մտնում: Այս պարտավորությունները հայտնի են որպես չկարգավորված պահանջների պահուստ, որը հիմնված է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ տեղի ունեցած, բայց դեռևս չվճարված պահանջների գծով գնահատված վերջնական ծախսումների վրա, անկախ նրանից ներկայացված են, թե՛ ոչ, ինչպես նաև համապատասխան պահանջների գծով կարգավորման ծախսերի վրա, հանած

ակնկալվող սուբրոգացիոն և այլ վերականգնումները: Որոշ պահանջների ծանուցման կամ կարգավորման առումով կարող են լինեն հետաձգումներ, հետևաբար այս պահանջների վերջնական արժեքը չի կարող հստակորեն որոշվել հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Պարտավորությունը հաշվարկվում է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ՝ օգտագործելով ստանդարտ ակտուարական պահանջների կանխատեսման մեթոդները, որոնք հիմնվում են էմպիրիկ տվյալների և ընթացիկ ենթադրությունների վրա, որոնք կարող են ներառել բացասական շեղման մարժա: Պարտավորությունը չի գեղջվում փողի ժամանակային արժեքով: Հավասարակշռման և աղետների պահուստ չի ճանաչվում: Պարտավորություններն ապաճանաչվում են, երբ պայմանագրային պարտավորությունները կատարվում են կամ երբ այն դադարում է:

Չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստը իրենից ներկայացնում է ապահովագրավճարների այն մասը, որը ակնկալվում է ստացվել հետագա ժամանակաշրջանների ընթացքում:

Սովորաբար պահուստը նվազեցվում է պայմանագրի ժամկետի ընթացքում և ճանաչվում է որպես ապահովագրավճարներից եկամուտ:

Ընկերությունը յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի ավարտին գնահատում է, թե արդյոք իր կողմից ճանաչված ապահովագրության պարտավորությունները համարժեք են՝ օգտագործելով իր ապահովագրության պայմանագրերի ներքո ապագա դրամական միջոցների հոսքերի ընթացիկ գնահատումները: Եթե այդ գնահատումը ցույց է տալիս, որ իր ապահովագրական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքը (համաձայն դրանց հետ կապված՝ ձեռքբերման հետաձգված ծախսումները) համարժեք չեն գնահատված՝ ապագա դրամական միջոցների հոսքերի հետ համեմատած, ապա ամբողջ պակասուրդը պետք է ճանաչվի շահույթում կամ վնասում:

Վերաապահովագրություն

Ընկերությունը փոխանցում է ապահովագրական ռիսկը իր սովորական գործունեության ընթացքում՝ բոլոր դասերի գծով: Վերաապահովագրության գծով ակտիվները ներկայացնում են վերաապահովագրող ընկերություններից ստացվելիք գումարները:

Վերաապահովագրության գծով ակտիվները վերանայվում են արժեզրկման համար յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ կամ ավելի հաճախ, երբ հաշվետու տարվա ընթացքում առաջանում է արժեզրկման հայտանիշ: Արժեզրկումն առաջանում է այն ժամանակ, երբ կա օբյեկտիվ վկայություն, որ վերաապահովագրական ակտիվի ճանաչումից հետո Ընկերությունը կարող է չստանալ բոլոր ստացվելիք գումարները, որոնք պետք է վճարվեն համապատասխան պայմանագրի պայմանների համաձայն և այդ իրադարձությունն ունի արժանահավատորեն չափելի ազդեցություն այն գումարների վրա, որոնք Ընկերությունը ստանալու է վերաապահովագրողից: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վերաապահովագրության ձեռքբերման գծով օգուտը կամ վնասը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ձեռքբերման օրվա դրությամբ և չեն ամորտիզացվում: Վերաապահովագրության համաձայնագրերը չեն ազատում Ընկերությանը ապահովադիրների նկատմամբ իր պարտավորություններից:

Վերաապահովագրության գծով պարտավորություններ են հանդիսանում վերաապահովագրող ընկերություններին վճարվելիք գումարները: Վճարվելիք գումարները գնահատվում են համապատասխան վերաապահովագրության պայմանագրերի

համաձայն: Ապահովագրավճարները և պահանջները ներկայացվում են համախառն հիմքով՝ ստանձնած և փոխանցված վերապահովագրության համար:

Վերապահովագրության գծով ակտիվները և պարտավորությունները ապաճանաչվում են, երբ պայմանագրային իրավունքները կատարվում են, կամ, երբ պայմանագիրը փոխանցվում է այլ կողմի:

Ապահովագրության գծով դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքեր

Ապահովագրության գծով դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը հաշվառումը նույնն է, ինչ ֆինանսական գործիքներինը, ինչպես նկարագրված է 4.7, 4.8 և 4.9 ծանոթագրություններում:

4.3 Եկամուտների և ծախսերի ճանաչում

Ապահովագրության պայմանագրերին չվերաբերող եկամուտների և ծախսերի ճանաչման չափանիշները ներկայացված են ստորև:

Ներդրումային եկամուտ

Ներդրումային եկամուտը բաղկացած է շահաբաժիններից, տոկոսային եկամուտից, պարտքային արժեթղթերի և այլ վարկերի և դեբիտորական պարտքերի ամորտիզացված արժեքի փոփոխություններից:

Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում հաշվեգրմանը զուգահեռ և հաշվարկվում է՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

Շահաբաժիններից եկամուտը ճանաչվում է, երբ հաստատվում է Ընկերության կողմից գումարը ստանալու իրավունքը: Շահաբաժիններից եկամուտը ՀՀ հարկային օրենսդրությամբ հարկման ենթակա չէ:

Ներդրումներից զուտ օգուտ կամ վնաս

Ներդրումներից զուտ օգուտը կամ վնասը, որը հաշվառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ներառում է ֆինանսական ակտիվներից և ներդրումային գույքից օգուտը կամ վնասը: Ներդրումների վաճառքից օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է որպես զուտ վաճառքի և սկզբնական կամ ամորտիզացված արժեքի տարբերություն և ճանաչվում է վաճառքի գործառնության պահին:

Չուտ առևտրային եկամուտ

Չուտ առևտրային եկամուտը ներառում է առևտրային նպատակներով պահվող ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխությունից իրացված և չիրացված եկամուտը և ծախսը, տոկոսներից, շահաբաժիններից և արտարժույթային տարբերություններից գոյացող բոլոր եկամուտները և ծախսերը: Չուտ առևտրային եկամուտը ներառում է նաև արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտը կամ ծախսը և ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում երբ համապատասխան ծառայությունն արդեն մատուցված է:

Ֆինանսական ծախս

Վճարված տոկոսագումարը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում հաշվեգրմանը զուգահեռ և հաշվարկվում է օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Հաշվեգրված տոկոսագումարը ներառվում է տոկոսային ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքում:

4.4 Արտարժույթ

Արտարժույթով կատարված գործարքները վերահաշվարկվում են գործառնական արժույթով՝ գործարքի օրվա փոխարժեքնձն: Արտարժույթով արտահայտված առևտրային նպատակներով պահվող ակտիվների և պարտավորությունների փոխարկումից առաջացած օգուտը և վնասը ճանաչվում են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածում, մինչդեռ ոչ առևտրային ակտիվների փոխարկումից գոյացող օգուտը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ եկամուտ կամ այլ ծախս հոդվածում: Արտարժույթով արտահայտված դրամային ակտիվները և պարտավորությունները փոխարկվում են գործառնական արժույթով՝ կիրառելով հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ գործող փոխարժեքը:

Արտարժույթով արտահայտված վաճառքի համար մատչելի դրամային արժեթղթերի իրական արժեքում փոփոխությունները վերլուծվում են փոխարժեքային տարբերությունների միջև, որոնք առաջանում են արժեթղթերի ամորտիզացված գումարների փոփոխության և արժեթղթերի հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունների արդյունքում: Ամորտիզացված գումարում փոփոխությունների հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում, իսկ հաշվեկշռային արժեքում այլ փոփոխությունները ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամուտում:

Պատմական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են գործարքի օրվա փոխարժեքով: Իրական արժեքով հաշվառվող ոչ դրամային արտարժույթային հոդվածները վերահաշվարկվում են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխարժեքով: Ոչ դրամային հոդվածների, ինչպիսին են ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով պահվող բաժնետոմսերը, փոխարժեքային տարբերությունները, ներկայացվում են որպես իրական արժեքի փոփոխությունից շահույթի կամ վնասի մաս: Ոչ դրամային հոդվածների փոխարժեքային տարբերությունները, ինչպես օրինակ՝ վաճառքի համար մատչելի դասակարգված բաժնետոմսերը, ընդգրկվում են կապիտալի վաճառքի համար մատչելի ներդրումների գծով վերագնահատման պահուստում:

Յուրաքանչյուր գործառնության պայմանագրով նախատեսված փոխարժեքի և տվյալ գործառնության օրվա գործող փոխարժեքի տարբերությունից առաջացող օգուտը կամ վնասը հաշվառվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության զուտ առևտրային եկամուտ հոդվածի արտարժույթի առք ու վաճառքից զուտ եկամուտ տողում:

Ընկերության կողմից ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման նպատակով օգտագործվել են հետևյալ փոխարժեքները.

	2015թ. դեկտեմբերի 31	2014թ. դեկտեմբերի 31
ՀՀ դրամ/1 ԱՄՆ դոլար	483.75	474.97
ՀՀ դրամ/1 Եվրո	528.69	577.47

4.5 Հարկում

Շահույթի գծով հաշվետու տարվա շահութահարկը բաղկացած է ընթացիկ և հետաձգված հարկերից: Շահութահարկը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն հարկերի, որոնց գծով գործառնությունների արդյունքները ճանաչվել են այլ

համապարփակ եկամտում, ինչի դեպքում հարկերը նույնպես ճանաչվում են այլ համապարփակ եկամտում:

Ընթացիկ հարկը տարվա համար հարկվող եկամտից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվին գործող հարկային դրույքներով, ինչպես նաև նախորդ տարիների համար վճարված հարկերի ճշգրտումները: Այն դեպքում, երբ ֆինանսական հաշվետվություններն արտոնված են ներկայացման համար մինչև համապատասխան հարկային վճարումները, ապա հարկվող շահույթը կամ կորուստը հիմնվում են մոտավոր թվերի վրա: Հարկային մարմինները կարող են ունենալ ավելի խիստ դիրք հարկային օրենսդրությունն արտածելու և հարկային հաշվարկները վերանայելու համար: Որպես արդյունք, հարկային մարմինները կարող են պահանջել լրացուցիչ հարկերի մուծում այն գործարքների գծով, որոնց համար նախկինում պահանջ չի ներկայացվել: Հետևաբար, կարող են առաջանալ նշանակալի լրացուցիչ հարկեր, տույժեր և տուգանքներ: Հարկային ստուգումը կարող է ներառել ստուգման տարվան անմիջապես հաջորդող 3 օրացուցային տարիներ: Որոշ հանգամանքներում հարկային ստուգումը կարող է ներառել ավելի երկար ժամանակաշրջաններ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են հաշվապահական հաշվեկշռի պարտավորությունների մեթոդի համաձայն, որը հաշվի է առնում բոլոր ժամանակային տարբերությունները, որոնք առաջանում են ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային գումարների և հարկային նպատակներով հաշվարկվող գումարների միջև, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ այդ տարբերություններն առաջացել են գուղվիլի նախնական ճանաչման ժամանակ կամ կազմակերպությունների միավորում չհանդիսացող գործառնություններից առաջացող ակտիվների կամ պարտավորությունների դեպքում և ինչը առաջացման պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական, և ոչ էլ հարկման նպատակով հաշվարկվող շահույթի վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվ ճանաչվում է միայն այն չափով, որքանով հավանական է, որ ապագայում առկա կլինի հարկման ենթակա շահույթ, որի հաշվին կարող են օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունները: Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները հաշվարկվում են այն հարկային դրույքով, որը ենթադրվում է, որ կգործի ակտիվների իրացման և պարտավորությունների մարման ժամանակ՝ հիմնվելով տվյալ ժամանակաշրջանի կամ հաշվետու ժամանակաշրջանի փաստացի գործող դրույքների վրա:

Հետաձգված հարկային ակտիվներ և պարտավորություններ առաջանում են նաև այն ժամանակավոր տարբերությունների գծով, որոնք առաջանում են դուստր, ասոցիացված կամ համատեղ կազմակերպություններում ներդրումներից, բացի այն դեպքերից, երբ ժամանակավոր տարբերությունների իրացման ժամկետները կառավարվում են մայր կազմակերպության կողմից, և հավանական է, որ դրանք մոտ ապագայում չեն իրացվի:

ՀՀ-ում Ընկերություններն իրենց գործունեության ընթացքում վճարում են նաև այլ հարկեր: Այդ հարկերը ներառված են համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության այլ ծախսերում:

4.6 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները ընդգրկում են կանխիկ դրամը և ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջները, որոնք կարող են փոխարկվել կանխիկ կարճ ժամանակամիջոցում և չեն ենթարկվում արժեքի փոփոխման զգալի ռիսկի:

Դրամական միջոցները և դրանց համարժեքները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով:

4.7 Պահանջներ այլ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ

Իր բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունն օգտագործում է բանկերում բացված ընթացիկ և ավանդային հաշիվներ: Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջների գումարները նվազեցվում են արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

4.8 Ֆինանսական գործիքներ

Ընկերությունը ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն իր ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչում է այն և միայն այն դեպքում, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ: Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների սովորական բնույթ կրող առք ու վաճառքների դեպքում դրանք ձևակերպվում են գործարքի օրվա ամսաթվով: Սովորական բնույթ կրող ձեռք բերումների դեպքում, երբ ֆինանսական գործիքը հետագայում պետք է չափվի իրական արժեքով, պայմանագրի օրվա և գործարքի օրվա միջև ընկած ժամանակամիջոցում այն հաշվառվում է նույն սկզբունքով, ինչ որ ձեռք բերված գործիքների դեպքում:

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները սկզբնական ճանաչման ժամանակ չափվում են իրական արժեքով, գումարած գործարքի հետ կապված ցանկացած ծախսումները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների:

Սկզբնական ճանաչումից հետո բոլոր ֆինանսական պարտավորությունները, բացի ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքների (ներառյալ նաև առևտրային նպատակներով պահվող գործիքները), հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող՝ իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական գործիքները հաշվառվում են իրական արժեքով:

Ընկերության կողմից ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են հետևյալ կատեգորիաների.

- ֆինանսական արդյունքներով ճշգրտվող, իրական արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվներ,
- մինչև մարման ժամկետը պահվող ներդրումներ,
- վարկեր և դեբիտորական պարտքեր,
- վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ:

Դեբիտորական պարտքեր

Դեբիտորական պարտքերը սկզբնապես ճանաչվում են իրական արժեքով՝ գումարած գործարքից ծախսումները: Այնուհետև դեբիտորական պարտքերը չափվում են ամորտիզացված արժեքով: Դեբիտորական պարտքերի գումարները նվազեցվում են դրանց գծով արժեզրկումից պահուստների գումարներով:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ներդրումներ

Վաճառքի համար մատչելի ներդրումները պարտքային, ինչպես նաև կապիտալի գործիքներում կատարված այն ներդրումներն են, որոնք Ընկերությունը մտադիր է պահել անորոշ ժամկետով, և որոնք կարող են վաճառվել իրացվելիության կարիքների բավարարման համար, ինչպես նաև տոկոսադրույքներում, փոխարժեքներում կամ բաժնետոմսերի գներում փոփոխությունների դեպքում: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվները նախնական ճանաչումից հետո հաշվառվում են իրական արժեքով: Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքի փոփոխություններից առաջացած շահույթն ու վնասը վերագրվում է այլ համապարփակ եկամտին, մինչև ֆինանսական ակտիվի օտարումը կամ արժեզրկումը, որի դեպքում այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված շահույթը կամ վնասը վերաձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Ամեն դեպքում, տոկոսները հաշվարկվում են արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդով՝ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում: Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիքների գծով շահաբաժինները համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում գրանցվում են այն ժամանակ, երբ Ընկերությունն իրավունք է ձեռք բերում ստանալու այդ շահաբաժինները:

Ակտիվ ֆինանսական շուկաներում գործող ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը հաշվետու ամսաթվին բորսայի փակման պահին այդ ակտիվի գծով գնանշվող գինն է: Եթե գնանշված շուկայական գինը առկա չէ, ապա գործիքի իրական արժեքը որոշվում է գնային մոդելների կամ զեղչված դրամական հոսքերի տեխնիկայի միջոցով: Հակառակ դեպքում ներդրումները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով արժեզրկումից կորուստները:

4.9 Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում

Յուրաքանչյուր հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ Ընկերությունն իրականացնում է արժեզրկման գնահատում ֆինանսական ակտիվների կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի համար:

Ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը կամ ֆինանսական ակտիվների խումբը արժեզրկվում է և արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է միայն այն դեպքում, եթե կա օբյեկտիվ վկայություն արժեզրկման մասին՝ որպես ակտիվի նախնական ճանաչումից հետո կատարված մեկ կամ մի քանի իրադարձությունների («ծախսային իրադարձություն») արդյունք, և երբ այդ իրադարձությունը կամ իրադարձություններն ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի կամ ակտիվների խմբի ակնկալվող ապագա դրամական հոսքերի վրա, որոնք կարելի է արժանահավատորեն չափել:

Ընկերությունը սկզբից գնահատում է արժեզրկման օբյեկտիվ պայմանների գոյությունը անհատական գնահատման արդյունքում այն ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական են և հետո անհատական կամ խմբային գնահատումների արդյունքում այն ֆինանսական ակտիվների համար, որոնք անհատապես էական չեն: Անհատական գնահատման արդյունքում արժեզրկման օբյեկտիվ գոյությունը հաստատելուց կամ ժխտելուց հետո ակտիվները դասակարգվում են պարտքային ռիսկի նմանատիպ բնույթ ունեցող խմբերում՝ խմբային գնահատում իրականացնելու նպատակով: Այն ակտիվները, որոնց գծով անհատական գնահատման արդյունքում ձևավորվել են արժեզրկումից պահուստներ, չեն ներառվում վերոհիշյալ խմբերում:

Երբ առկա է վկայություն ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվի արժեզրկման վերաբերյալ, արժեզրկման պահուստի գումարը որոշվում է որպես ակտիվի

հաշվեկշռային արժեքի և այդ ֆինանսական գործիքի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների ակնկալվող ապագա հոսքերի (բացառությամբ վարկի հետ կապված ապագա ծախսերի) ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է արժեզրկման պահուստի միջոցով, արժեզրկումից ծախսը արտացոլվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Եթե հետագա ժամանակաշրջանում, արժեզրկումից կորուստը նվազում է և այդ նվազեցումը կարող է օբյեկտիվորեն կապվել արժեզրկման ճանաչումից հետո առաջացող որևէ իրադարձության հետ, ապա նախկինում ճանաչված արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է: Արժեզրկումից կորստի որևէ հետագա հակադարձում ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում, այն դեպքում, երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է հակադարձման ամսաթվով իր հակադարձված արժեքին:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման պահուստները ֆինանսական հաշվետվություններում ձևավորվել են գոյություն ունեցող տնտեսական պայմանների հիման վրա: Ընկերությունը չի կարող կանխատեսել՝ ինչպես Հայաստանում կարող են փոխվել տնտեսական պայմանները, և ինչ ազդեցություն կարող են ունենալ այդ փոփոխությունները ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման պահուստների ճշտության վրա հետագա ժամանակաշրջաններում:

Վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ

Երբ վաճառքի համար մատչելի ակտիվն արժեզրկվում է, ապա նրա արժեքի (նվազեցված մարումների և ամորտիզացիայի գումարներով) և ընթացիկ իրական արժեքի տարբերությունը, բացառությամբ նախկինում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում ճանաչված արժեզրկումից գումարների, այլ համապարփակ եկամտից վերաձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

Վաճառքի համար մատչելի կապիտալի գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձում համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում չի կատարվում: Վաճառքի համար մատչելի պարտքային գործիք հանդիսացող ներդրումների գծով արժեզրկումից կորուստների հակադարձումը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, եթե ակտիվի իրական արժեքի բարձրացումը օբյեկտիվորեն կարելի է համարել հետագա իրադարձությունների արդյունք, որոնք կատարվել են կորուստը համապարփակ ֆինանսական արդյունքներով ճանաչելուց հետո:

4.10 Ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ապաճանաչում

Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվը (կամ ֆինանսական ակտիվի մի մասը, կամ ֆինանսական ակտիվների խմբի մի մասը) ապաճանաչվում է, երբ.

- վերանում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը,
- Ընկերությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը, կամ պահպանում է այդ իրավունքը, բայց պարտավորվում է ստացված գումարներն ամողջությամբ և ժամանակին փոխանցել երրորդ կողմին՝ փոխանցման համաձայնագրի համաձայն,

- և Ընկերությունը կամ (ա) փոխանցում է ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, կամ (բ) չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, այլ փոխանցում է ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը:

Եթե Ընկերությունը փոխանցում է ակտիվից դրամական հոսքեր ստանալու պահանջի իրավունքը և չի փոխանցում, և չի պահպանում ակտիվի գծով բոլոր ռիսկերի և օգուտների զգալի մասը, և չի փոխանցում ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը, ապա ակտիվը հաշվառվում է Ընկերության շարունակվող մասնակցության համապատասխան ֆինանսական ակտիվում: Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի երաշխիքային ապահովման ձև, ապա այդպիսի մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ ակտիվի հաշվեկշռային արժեք կամ Ընկերության կողմից փոխհատուցվելիք առավելագույն գումար:

Երբ շարունակվող մասնակցությունը ձեռք է բերում փոխանցվող ակտիվի դուրսգրված վաճառքի և/կամ գնման օպցիոնի ձև (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), մասնակցության չափը որոշվում է այն գումարի չափով, որով Ընկերությունը կարող է հետ գնել փոխանցվող ակտիվը, բացառությամբ իրական արժեքով գնահատված դուրսգրված վաճառքի օպցիոնի (ներառյալ դրամային և նման պայմաններով օպցիոնները), երբ շարունակվող մասնակցության չափը համարվում է հետևյալ երկու մեծություններից նվազագույնը՝ փոխանցվող ակտիվի իրական արժեքը կամ օպցիոնի կատարման գինը:

Ֆինանսական պարտավորություններ

Ֆինանսական պարտավորությունն ապահանջվում է, երբ այն մարվում է, չեղյալ է համարվում կամ լրացել է դրա ուժի մեջ մնալու ժամկետը:

Փոխառուի և փոխատուի միջև պարտքային գործիքների փոխանակումը, որոնց պայմաններն էականորեն տարբերվում են միմյանցից, կամ կատարվում է գործող պարտքային գործիքի պայմանների էական փոփոխություն, իրենից ներկայացնում է հին պարտքի մարում, որը պետք է հանգեցնի այդ պարտքի ապահանջմանը և նոր պարտքային գործիքի ճանաչմանը, իսկ տարբերությունը համապատասխան հաշվեկշռային հաշվի հետ ձևակերպվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում:

4.11 Ռեպո և հակադարձ ռեպո համաձայնագրեր

Հետգնման պայմանով արժեթղթերի վաճառքի գործառնությունները («ռեպո») դիտարկվում են որպես ապահովված ֆինանսական գործարքներ: Հետգնման պայմանով վաճառված արժեթղթերը շարունակվում են հաշվառվել հաշվեկշռում, և այն դեպքում, երբ գնորդն ունի նշված արժեթղթերի վաճառքի կամ գրավադրման պայմանագրային իրավունք կամ համաձայնություն, դրանք վերադասակարգվում են որպես «Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր» և ներկայացվում են որպես առանձին հաշվեկշռային հոդված: Համապատասխան պարտավորությունն արտացոլվում է ֆինանսական կազմակերպությունների կամ հաճախորդների նկատմամբ հաշիվներում:

Հետվաճառքի պայմանով գնված արժեթղթերը («հակադարձ ռեպո») չեն ճանաչվում հաշվապահական հաշվեկշռում, իսկ տրամադրված գումարները հաշվառվում են որպես պահանջներ ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ կամ հաճախորդներին տրված վարկեր և փոխատվություններ:

Արժեթղթերի գնման և վաճառքից առաջացած եկամուտը կամ ծախսը իրենից ներկայացնում է տոկոսային եկամուտ կամ ծախս, որոնք հաշվեգրվում են հետգնման պայմանագրերի գործողության ժամկետների ընթացքում՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

4.12 Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցները ներկայացված են սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ, բացառությամբ Ընկերության շենքի, որը ներկայացված է իրական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ: Երբ ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը ավելի մեծ է նրա գնահատված փոխհատուցվող գումարից ոչ ժամանակավոր հանգամանքների պատճառով, այն անմիջապես նվազեցվում է մինչև այդ փոխհատուցվող գումարը: Մաշվածությունը հաշվարկվում է գծային մեթոդով ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում, կիրառելով հետևյալ տարեկան դրույքաչափերը՝

	Օգտակար ծառայության ժամկետ (տարիներ)	Տոկոսադրույք (%)
Շենքեր	50	2
Համակարգիչներ և կապի միջոցներ	5	20
Տրանսպորտային միջոցներ	8	12.5
Այլ հիմնական միջոցներ՝ կապի միջոցներ, UPS մարտկոցներ, գույք գրասենյակային սարքավորումներ և այլն	8	12.5
Այլ համակարգչային տեխնիկա՝ տպող բազմաֆունկցիոնալ սարքեր (պրինտեր, սկաներ, պատճենահանող սարքեր), մոդեմներ, ցանցային սարքեր	3	33.3
Մինչև 50 հազար դրամ արժեքով հիմնական միջոցներ	1	100

Հիմնական միջոցների վերանորոգման և պահպանման հետ կապված ծախսումները համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց կատարման պահին: Ընկերությունը հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքում ճանաչում է կապիտալ բնույթի ծախսումները, երբ այդ ծախսումները կատարվում են, և եթե բավարարվում են ճանաչման չափանիշները: Այս ծախսումների մաշվածությունը հաշվարկվում է համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության մնացորդային ժամկետի ընթացքում:

Հիմնական միջոցի իրացումից առաջացած օգուտ կամ վնասը որոշվում է որպես ակտիվի իրացումից զուտ մուտքերի և հաշվեկշռային արժեքի տարբերություն և հաշվառվում է գործառնական շահույթում:

Վերագնահատման հաճախականությունը կախված է արժեզրկված ակտիվների իրական արժեքում փոփոխություններից: Այն դեպքում, երբ նշանակալի շեղում կա վերագնահատված ակտիվների իրական արժեքի և նրանց մնացորդային արժեքների միջև, ապա անցկացվում է հետագա վերագնահատում: Վերագնահատումը կատարվում է հիմնական միջոցների ողջ դասի համար:

Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի աճը արտացոլվում է այլ համապարփակ եկամտում՝ հիմնական միջոցների վերագնահատման պահուստում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում տվյալ ակտիվի գծով նախկինում ճանաչված վերագնահատումից վնասը. այս դեպքում

վերագնահատումից աճը նույնպես ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում: Վերագնահատման արդյունքում ակտիվի արժեքի նվազումը ճանաչվում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքներում, բացի այն դեպքերից, երբ այն փոխհատուցում է նախկինում տվյալ ակտիվի գծով այլ համապարփակ եկամտում ճանաչված վերագնահատումից աճը:

Հիմնական միջոցների օգտագործմանը զուգահեռ, տվյալ ակտիվի վերագնահատված հաշվեկշռային արժեքի հիման վրա հաշվարկված մաշվածության և ակտիվի սկզբնական արժեքի հիման վրա հաշվարկված մաշվածության տարբերությունը փոխանցվում է չբաշխված շահույթին:

4.13 Ոչ նյութական ակտիվներ

Ոչ նյութական ակտիվները բաղկացած են համակարգչային ծրագրերից և լիցենզիաներից ու վստահագրերից:

Առանձին ձեռք բերված ոչ նյութական ակտիվները սկզբնապես ճանաչվում են ինքնարժեքով: Նախնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվները հաշվառվում են ինքնարժեքով՝ նվազեցնելով կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվների օգտակար ծառայությունների ժամկետները կարող են լինել որոշակի կամ անորոշ: Որոշակի օգտակար ծառայությունների ժամկետներ ունեցող ոչ նյութական ակտիվներն ամորտիզացվում են գծային հիմունքով օգտակար ծառայության ընթացքում՝ 10 տարվա ընթացում և գնահատվում են արժեզրկման առումով, երբ առկա են արժեզրկման հատկանիշներ: Ամորտիզացիայի հաշվառման մեթոդները և ժամկետները վերանայվում են յուրաքանչյուր ֆինանսական տարվա վերջում: Համակարգչային ծրագրերի ընթացիկ սպասարկման ծախսերը հաշվառվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակ:

4.14 Բռնագանձված ակտիվներ

Որոշ դեպքերում, ակտիվները բռնագանձվում են վարկային պարտավորությունների չկատարման արդյունքում: Բռնագանձված ակտիվները չափվում են սկզբնական արժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով:

4.15 Վարձակալություն

Գործառնական վարձակալություն – Ընկերությունը որպես վարձակալ

Ակտիվների վարձակալությունը, որի դեպքում ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր ռիսկերն ու օգուտները պահպանվում են վարձատուի մոտ, դասակարգվում է որպես գործառնական վարձակալություն: Գործառնական վարձակալության շրջանակներում վարձավճարները ճանաչվում են որպես ծախս ֆինանսական արդյունքում գծային հիմունքով վարձակալության ժամկետի ընթացքում և ներառվում են գործառնական ծախսերում:

4.16 Ներգրված միջոցներ

Ներգրված միջոցները, որոնք ներառում են բանկերից ստացված վարկերը, սկզբնապես ճանաչվում են ստացված միջոցների իրական արժեքով՝ հանած գործառնությունների գծով ուղղակի ծախսերը: Սկզբնական ճանաչումից հետո ներգրված միջոցները հաշվառվում են ամորտիզացված արժեքով՝ օգտագործելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Եկամուտները և ծախսերը գրանցվում են շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում, ինչպես պարտավորությունների ապաճանաչման ժամանակ, այնպես էլ ամորտիզացիայի ընթացքում:

4.17 Պահուստներ

Պահուստը ճանաչվում է, երբ Ընկերությունն ունի ներկա իրավական կամ կառուցողական պարտականություն՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք, և հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու նպատակով կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք, և պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

4.18 Բաժնետիրական կապիտալ

Բաժնետիրական կապիտալ

Մովորական բաժնետոմսերը դասակարգվում են որպես կապիտալ: Նոր բաժնետոմսերի թողարկմանը, բացի կազմակերպությունների միավորման դեպքում թողարկվող բաժնետոմսերի, վերաբերող ուղղակի ծախսերը նվազեցվում են կապիտալի աճից: Երբ թողարկման արդյունքում ստացված գումարների իրական արժեքը գերազանցում է բաժնետոմսերի անվանական արժեքը, տարբերությունը հաշվառվում է որպես հավելավճար:

Շահաբաժիններ

Հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով շահաբաժինները դուրս են գրվում կապիտալից և ճանաչվում են որպես պարտավորություն, միայն երբ դրանք հաստատվում են հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվով կամ մինչև այդ: Մինչև հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթիվը հայտարարված կամ հաշվապահական հաշվեկշռի ամսաթվից հետո, բայց մինչև ֆինանսական հաշվետվությունների հրապարակման ամսաթիվը հայտարարված կամ հաստատված շահաբաժինները բացահայտվում են:

Բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինները վճարվում են հարկված շահույթից և ՀՀ հարկային օրենսդրության համաձայն՝ հարկման ենթակա չեն:

Չբաշխված շահույթ

Չբաշխված շահույթը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների չբաշխված շահույթը:

Հիմնական միջոցների վերազնահատման պահուստ

Հիմնական միջոցների վերազնահատման աճը օգտագործվում է գրանցելու համար հիմնական միջոցների իրական արժեքի աճը և նվազումը այն չափի, որ նման նվազումը վերաբերում է նույն ակտիվի աճին, որը նախկինում ճանաչվել էր սեփական կապիտալում:

Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերի վերազնահատման պահուստ

Այս պահուստը արտացոլում է վաճառքի համար մատչելի ներդրումների իրական արժեքի փոփոխությունները:

4.19 Հաշվանցում

Ֆինանսական ակտիվները և պարտավորությունները, եկամուտներն ու ծախսերը ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացվում են հաշվանցված, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Եկամուտները և ծախսերը ներկայացվում են գուտ արժեքի հիման վրա, միայն երբ դա թույլատրվում է համաձայն ՖՀՄՍ, կամ մի խումբ համանման գործարքների օգուտի և վնասի համար, ինչպիսին հանդիսանում է Ընկերության առևտրային գործունեությունը:

5 Կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ և դատողություններ

ՖՀՄՍ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որ Ընկերության ղեկավարությունը կատարի կարևորագույն հաշվապահական գնահատումներ, դատողություններ և ենթադրություններ, որոնք ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվությունների ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների ներկայացվող գումարների, ինչպես նաև հաշվետու ժամանակաշրջանի եկամուտների և ծախսերի վրա: Գնահատումները և դրանց հետ կապված ենթադրությունները, հիմնված պատմական փորձի և այլ գործոնների վրա, հիմք են հանդիսանում դատողություններ անելու այն ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների վերաբերյալ, որոնց արժեքը հնարավոր չէ որոշել այլ վստահելի աղբյուրներից: Ամեն դեպքում, չնայած գնահատումները հիմնվում են ղեկավարության կողմից ընթացիկ իրադարձությունների լավագույն պատկերացումների վրա, փաստացի արդյունքները վերջին հաշվով կարող են տարբերվել կատարված գնահատումներից:

Ներկայացվող ֆինանսական հաշվետվությունների առումով նշանակալից դատողությունները և գնահատումները ներկայացվում են ստորև:

Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ

Ապահովագրության պայմանագրերի համար գնահատումները պետք է կատարվեն ինչպես հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ ներկայացված ակնկալվող պահանջների վերջնական արժեքի համար, այնպես էլ այն ակնկալվող պահանջների արժեքի համար, որոնք տեղի են ունեցել, սակայն դեռևս չեն ներկայացվել հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ (ՏՉՊՊ): Պահանջների վերջնական արժեքը հատկորեն որոշելու համար կարող է զգալի ժամանակ պահանջվել և որոշ պայմանագրերի դեպքում, տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջները կազմում են հաշվեկշռի պարտավորությունների մեծ մասը:

Այս գնահատումների հիմքում ընկած հիմնական ենթադրությունը կայանում է նրանում, որ Ընկերության անցյալ պահանջները կարող են օգտագործվել պահանջների հետագա զարգացումը և, հետևաբար նաև, պահանջների վերջնական արժեքը կանխատեսելու համար: Որպես այդպիսին, այս մեթոդներն արտացոլում են վճարված և տեղի ունեցած վնասները, յուրաքանչյուր պահանջի գծով միջին ծախսերը, նախորդ տարիներում հետազոտված պահանջների քանակը և ակնկալվող վնասաբերության ցուցանիշները: Պահանջների պատմական զարգացումը հիմնականում վերլուծվում է տվյալ տարվա համար, սակայն կարող է նաև վերլուծվել աշխարհագրական տարածքից ելնելով, ինչպես նաև ըստ նշանակալի ապահովագրական դասերի: Հիմնական դժվարությունը կայանում է նրանում, որ Հայաստանի ապահովագրական շուկան համեմատաբար նոր է և անկայուն, այդուամենայնիվ, գրեթե անհնար է կատարել ապագա գնահատումներ՝ հիմնվելով պատմական տվյալների վրա:

Ընկերությունը գնահատում է ներկայացված պահանջները «դեպք-առ-դեպք» մեթոդով, բացառությամբ ապահովագրության այն դասերի, որտեղ պահանջների՝ հաշվետու ամսվա և դրան նախորդող տասնմեկ ամիսների միջին ամսական քանակը հիսուն և ավելի է, և պահանջների հատուցումների չափերն այդ ամիսների ընթացքում էականորեն չեն տատանվել: Նման դասերի համար օգտագործվում է «միավոր պահանջի հատուցման միջին չափի» գնահատում: ՏՉՊՊ-ն գնահատվում է՝ օգտագործելով վիճակագրական մեթոդներ, որոնք հիմնվում են անցյալ տարիների պատմական տվյալների վրա:

Դերիտորական պարտքերի գծով արժեզրկումից պահուստներ

Ընկերությունը գնահատում է խնդրահարույց դերիտորական պարտքերը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի համար՝ պարզելու համար, թե արդյոք անհրաժեշտ է արժեզրկման

պահուստ ձևավորել ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում: Մասնավորապես, ղեկավարության դատողությունն անհրաժեշտ է ապագա դրամական հոսքերի գումարը և պարբերականությունը գնահատելու համար, երբ անհրաժեշտ է պահանջվող պահուստի չափը որոշել: Նման գնահատումները հիմնված են որոշ գործոնների շուրջ ենթադրությունների վրա և ներկա արդյունքները կարող են տարբերվել՝ հանգեցնելով պահուստում հետագա փոփոխությունների:

Նշանակալի դեբիտորական պարտքերի համար անհատական ստեղծված հատուկ պահուստներից բացի, Ընկերությունը նաև ստեղծում է արժեզրկման խմբային պահուստներ այն ռիսկերի գծով, որոնք չնայած որ անհատապես չեն գնահատվել, սակայն պարունակում են չվճարման ավելի մեծ ռիսկ, քան սկզբնապես որոշվել էր: Սա հաշվի է առնում այնպիսի գործոնների ազդեցությունը, ինչպիսիք են վատթարացումը երկրի և արդյունաբերության ռիսկում և տեխնոլոգիական հնացումը, ինչպես նաև բացահայտված կառուցվածքային թերությունները կամ դրամական հոսքերի նվազումները:

Իրական արժեքի չափումը

Ֆինանսական գործիքների (երբ ակտիվ շուկայի գնանշումներ չկան) և ոչ ֆինանսական ակտիվների իրական արժեքը սահմանելու համար ղեկավարությունն օգտագործում է գնահատման տեխնիկան: Սա ներառում է զարգացող գնահատումները և ենթադրությունները համապատասխան նրան, թե շուկայի մասնակիցները ինչպես կգնահատեն գործիքները: Ղեկավարությունն իր ենթադրություններում որքան հնարավոր է հիմնվում է դիտարկվող տվյալների վրա, սակայն դրանք միշտ չէ, որ հասանելի են: Այդ դեպքում, ղեկավարությունն օգտագործում է իր ունեցած ամենալավ տեղեկատվությունը: Գնահատված իրական արժեքը կարող է տարբերվել փաստացի արժեքից, որը հաշվետու ժամանակաշրջանի դրությամբ կարող է հասանելի լինել անհատական գործարքների դեպքում (տես՝ ծանոթագրություն 30):

Ներդրումային արժեթղթերի դասակարգում

Ընկերության ներդրումային արժեթղթերը ներառում են պետական պարտատուներ: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ Ընկերությունը դասակարգում է արժեթղթերը որպես վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվներ, որոնց իրական արժեքի ճշգրտումն իրականացվում է այլ համապարփակ եկամտում:

Կապակցված կողմերի հետ գործառնություններ

Ընկերությունն իր գործունեության ընթացքում իրականացնում է գործառնություններ կապակցված կողմերի հետ: Գործող շուկայի բացակայության դեպքում Ընկերությունը կատարում է դատողություններ գործառնությունների շուկայական կամ ոչ շուկայական բնույթի վերաբերյալ: Դատողությունները հիմնվում են մնացած գործառնությունների, ինչպես նաև արդյունավետ դրույքների վերլուծությունների վրա (տես՝ ծանոթագրություն 29):

Հարկային օրենսդրություն

ՀՀ հարկային օրենսդրությունը ենթակա է տարակարծիք մեկնաբանությունների: Տես 28 ծանոթագրությունը:

6 Հիմնական միջոցներ

Հազար ՀՀ դրամ

	Շենքեր	Համակարգ- չային տեխնիկա և կապի միջոցներ	Փոխադրա միջոցներ	Գրասեն- յակային սարքա- վորումներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Ընդամենը
Վերագնահատված արժեք						
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	431,144	67,917	79,289	29,754	59,245	667,349
Ավելացում	2,329	7,010	23,642	1,865	3,594	38,440
Օտարում	-	-	(9,220)	-	-	(9,220)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	433,473	74,927	93,711	31,619	62,839	696,569
Ավելացում	-	10,242	53,488	5,836	4,007	73,573
Օտարում	-	-	(26,618)	-	-	(26,618)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	433,473	85,169	120,581	37,455	66,846	743,524
ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ						
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	113,522	40,986	31,795	15,374	16,199	217,876
Հատկացումներ	7,128	9,720	8,413	3,369	6,767	35,397
Օտարում	-	-	(8,123)	-	-	(8,123)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	120,650	50,706	32,085	18,743	22,966	245,150
Հատկացումներ	7,172	11,867	13,315	7,053	7,211	46,618
Օտարում	-	-	(21,438)	-	-	(21,438)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	127,822	62,573	23,962	25,796	30,177	270,330
ՀԱՇՎԵԿՇՈՒՄՅԻՆ ԱՐԺԵՔ						
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	305,651	22,596	96,619	11,659	36,669	473,194
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	312,823	24,221	61,626	12,876	39,873	451,419
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	317,622	26,931	47,494	14,380	43,046	449,473

Ակտիվների վերագնահատում

Ընկերության շենքի վերջին վերագնահատումը կատարվել է 2010թ. հունվարի 21-ին անկախ գնահատողների կողմից՝ կիրառելով համեմատական, ծախսային և եկամտային մեթոդները: Իրական արժեքով շենքի գնահատման համար Ղեկավարությունը հիմք է ընդունում անկախ գնահատողների կողմից ներկայացված արդյունքները:

Ղեկավարության գնահատմամբ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ շենքերի վերագնահատված արժեքն էականորեն չի տարբերվում դրանց շուկայական արժեքից:

Եթե շենքերը ներկայացվեին սկզբնական արժեքի և կուտակված մաշվածության տարբերությամբ, հաշվեկշռային արժեքը 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ կկազմեր 246,464 հազար դրամ (2014թ.՝ 252,178 հազար դրամ):

Ամբողջությամբ մաշված ակտիվներ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ հիմնական միջոցների ցանկում ներառված ամբողջությամբ մաշված ակտիվների սկզբնական արժեքը կազմում է 63,703 հազար դրամ (2014թ.՝ 45,645 հազար դրամ):

Հիմնական միջոցների սահմանափակումներ

2015թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա հիմնական միջոցների (2014թ.՝ նույնպես):

7 Ոչ նյութական ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ

	Համակարգչային ծրագրեր	Ընդամենը
ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ		
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	9,851	9,851
Ավելացում	2,861	2,861
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	12,712	12,712
Ավելացում	8,664	8,664
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	21,376	21,376
ԱՍՈՐՏԻՉԱՑԻԱ		
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	2,030	2,030
Մասհանումներ	1,046	1,046
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,076	3,076
Մասհանումներ	1,385	1,385
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,461	4,461
ՀԱՇՎԵԿՇՈՒՅԻՆ ԱՐԺԵՔ		
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	16,915	16,915
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	9,636	9,636
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	7,821	7,821

2015թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չի տիրապետել պարտավորությունների դիմաց գրավադրված կամ որևէ այլ սահմանափակման ենթակա ոչ նյութական ակտիվներ (2014թ.՝ նույնպես):

8 Այլ ակտիվներ

Հազար ՀՀ դրամ

	2015	2014
Կանխավճարներ հատուցումների գծով	114,584	124,738
Այլ կանխավճարներ	49,399	88,314
Առհաշիվ տված գումարներ	12,111	21,390
Կանխավճարներ այլ հարկերի գծով	10,141	7,571
Բռնագանձված ակտիվներ	1,387	1,387
Այլ	13,000	13,000
Արժեզրկման կորուստների պահուստ	(2,058)	(83)
Ընդամենը այլ ակտիվներ	198,564	256,317

Ընդհանուր գրավն իրենից ներակայացնում է սուբրոգացիայի հետևանքով
 Ընկերության սեփականությանն անցած հող, որը չի զբաղեցվում Ընկերության կողմից:

Այլ ակտիվների գծով արժեզրկման կորուստների պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	1,825
Տարվա ծախս	9,803
Դուրսգրում	(11,622)
Վերականգնում	77
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	83
Տարվա ծախս	12,652
Դուրսգրում	(10,950)
Վերականգնում	273
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,058

9 Հետաձգված ձեռքբերման ծախսեր

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է տվյալ ժամանակաշրջանի համար հետաձգված
 ձեռքբերման ծախսերի շարժը.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	113,159
Հետաձգված ձեռքբերման ծախսեր Ծախսի ճանաչում (ծանոթ. 24)	349,339 (317,101)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	145,397
Հետաձգված ձեռքբերման ծախսեր Ծախսի ճանաչում (ծանոթ. 24)	507,487 (417,099)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	235,785

10 Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Պահանջներ ապահովադիրների և գործակալների նկատմամբ	538,781	547,877
Պահանջներ վերաապահովագրողների նկատմամբ	26,809	44,532
Պահանջներ միջնորդների նկատմամբ	-	285
Սուբրոգացիա	55,502	30,563
Արժեզրկման կորուստների պահուստ	(41,686)	(57,300)
Ընդամենը ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր	579,406	565,957

Տարվա ընթացքում արժեզրկումից պահուստի շարժը ապահովագրության գծով
 դեբիտորական պարտքերի գծով հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	27,124
Տարվա ծախս	43,556
Դուրս գրում	(19,516)
Վերադարձ	6,136
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	57,300
Տարվա ծախս	103,581
Դուրս գրում	(151,116)
Վերադարձ	31,921
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	41,686

11 Ֆիզիկական անձանց տրամադրած փոխառություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Տրամադրված փոխառություններ	14,387	4,304
Արժեզրկման կորուստների պահուստ	(1,122)	(182)
Ընդամենը ֆիզիկական անձանց տրամադրած փոխառություններ	13,265	4,122

Փոխառությունների գծով արժեզրկման կորուստների պահուստի շարժը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	201
Տարվա ծախս	857
Դուրս գրում	(1,146)
Վերականգնում	270
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	182
Տարվա ծախս	740
Դուրս գրում	(340)
Վերականգնում	540
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,122

12 Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Ավանդներ	1,899,285	1,294,668
Ընդամենը ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ	1,899,285	1,294,668

Ավանդները բանկերում ունեն 90 օրից ավել մարման ժամկետ (կամ կարճաժամկետ են, բայց պարբերաբար մարման ժամկետները վերանայվում են և երկարաձգվում):

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական կազմակերպություններում ավանդները՝ 1,415,746 հազար դրամ գումարով (59%) կենտրոնացված են 5 բանկերում (2014թ.՝ 750,866 հազար դրամ (58%) կենտրոնացված 3 բանկերում):

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավանդներ գրավադրված ավանդներ չկան (2014թ.՝ 6,000 հազար դրամ, բանկային երաշխիքի դիմաց:

13 Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Զգնանշվող ներդրումներ		
ՀՀ պետական պարտատոմսեր	19,038	-
ՀՀ կազմակերպությունների բաժնետոմսեր	35,000	35,000
Ընդամենը վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	54,038	35,000

Բոլոր պարտքային արժեթղթերն ունեն հաստատուն տոկոսներ:

Զգնանշված վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերի իրական արժեքը չափվում է՝ կիրառելով գնահատման մեխանիզմ, որն օգտագործում է ներկա շուկայական դրույքները՝ ապագա դրամական հոսքերը գեղջելու համար:

Բոլոր չզնանշված վաճառքի համար մատչելի բաժնեմասային արժեթղթերը գրանցված են ինքնարժեքով, քանի որ իրական արժեքը չի կարող արժանահավատորեն գնահատվել: Այս ներդրումների համար չկա զնանշվող շուկա և Ընկերությունը նախատեսում է դրանք պահել երկար ժամկետով:

Վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերն ըստ արդյունավետ տոկոսադրույքների և ժամկետների ներառում են.

Հազար ՀՀ դրամ	2015		2014	
	%	ժամկետ	%	ժամկետ
ՀՀ պետական պարտատոմսեր	14.9	2020	13.50	2015

Վաճառքի համար մատչելի պարտքային արժեթղթերը 106,440 հազար դրամով իրական արժեքով (2014թ.՝ 133,329 հազար դրամ), որոնք վաճառվել են երրորդ անձանց ռեպո համաձայնագրերով՝ 6 ամիսը չգերազանցող ժամանակահատվածներով: Դրանք վերադասակարգվել են որպես ռեպո համաձայնագրերով գրավադրված արժեթղթեր հաշվապահական հաշվեկշռում՝ առանձին տողում (Ծանոթ. 19):

14 Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Կանխիկ դրամական միջոցներ	1,416	50,129
Բանկային հաշիվներ	32,946	30,287
Ընդամենը դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	34,362	80,416

Վերը նշված մնացորդային արժեքները մոտավորապես հավասար են հաշվեկշռային ամսաթվի դրությամբ իրական արժեքներին:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 24,119 հազար դրամ գումարով (73%) կենտրոնացված է մեկ բանկում (2014թ.՝ 26,043 հազար դրամ (86%) կենտրոնացված է մեկ բանկերում):

15 Կապիտալ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության գրանցված և ամբողջությամբ վճարված բաժնետիրական կապիտալը կազմում էր 1,971,000 հազար դրամ: Համաձայն Ընկերության կանոնադրության, բաժնետիրական կապիտալը կազմված է թվով 197,100 բաժնետոմսերից՝ յուրաքանչյուրը 10,000 դրամ անվանական արժեքով:

2015թ. և 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության բաժնետերերն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2015		2014	
	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնենասր վճարված կապիտալում, %	Վճարված բաժնետիրական կապիտալ	Բաժնենասր վճարված կապիտալում, %
Խաչատուր Սուքիասյան	418,000	21	299,000	20
Սարիբեկ Սուքիասյան	418,000	21	299,000	20
Ռոբերտ Սուքիասյան	418,000	21	299,000	20
Էդուարդ Սուքիասյան	418,000	21	299,000	20
Հայելոնոմբանկ ԲԲԸ	299,000	16	299,000	20
	1,971,000	100	1,495,000	100

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության կողմից հետ գնված բաժնետոմսեր չեն եղել (2014թ.՝ նույնպես):

2015թ. Ընկերությունը ավելացրել է բաժնետիրական կապիտալը 476,000 հազար դրամ գումարով:

Ընկերության բաժնետիրական կապիտալի ավելացումը իրակավացվել է բաժնետերերի կողմից ՀՀ դրամով և նրանք իրավունք ունեն ստանալ շահաբաժին և բաշխել շահույթը ՀՀ դրամով:

Բաշխման ենթակա Ընկերության պահուստները սահմանափակվում են կուտակված շահույթով՝ հաշվարկված համաձայն ՀՀ օրենսդրության: Բաշխման ոչ ենթակա միջոցները ներկայացված են գլխավոր պահուստով, որը ստեղծված է համաձայն ՀՀ օրենսդրության պահանջների՝ ընդհանուր ֆինանսական ռիսկերը, ներառյալ հնարավոր կորուստները և այլ չնախատեսված ռիսկերը և ծախսերը փոխհատուցելու նպատակով:

Պահուստը ստեղծվել է համաձայն Ընկերության կանոնադրության, որը նախատեսում է պահուստի ստեղծում այդ նպատակների համար ոչ պակաս քան հաշվապահական հաշվառման հաշիվներում արտացոլված բաժնետիրական կապիտալի 15 %-ի չափով:

16 Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2015			2014		
	Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություն	Վերապահովագրական ակտիվներ	Զուտ պարտավորություններ	Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություն	Վերապահովագրական ակտիվներ	Զուտ պարտավորություններ
Չվաստակած ապահովագրական վճարներ	1,305,680	(86,118)	1,219,562	1,081,612	(73,655)	1,007,957
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջներ	99,550	(6,495)	93,055	91,240	(7,963)	83,277
Ներկայացված պահանջներ	234,407	(53,969)	180,438	170,702	(18,307)	152,395
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,639,637	(146,582)	1,493,055	1,343,554	(99,925)	1,243,629

Ծանոթագրության հաջորդ աղյուսակները ցույց են տալիս ապահովագրական պարտավորությունների և համապատասխան վերապահովագրական ակտիվների գծով փոփոխությունները հաշվետու ժամանակաշրջանների համար.

Չվաստակած ապահովագրավճարներ

Հազար ՀՀ դրամ	Ապահովագրական պարտավորություններ	Վերապահովագրական ակտիվներ	Զուտ պարտավորություններ
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	809,188	(76,717)	732,471
Ընթացիկ ժամանակաշրջանի ապահովագրավճարներ	2,983,156	(201,582)	2,781,574
Ընթացիկ ժամանակաշրջանում վաստակած ապահովագրավճարներ	(2,710,732)	204,644	(2,506,088)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,081,612	(73,655)	1,007,957
Ընթացիկ ժամանակաշրջանի ապահովագրավճարներ	3,464,049	(235,287)	3,228,762
Ընթացիկ ժամանակաշրջանում վաստակած ապահովագրավճարներ	(3,239,981)	222,824	(3,017,157)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,305,680	(86,118)	1,219,562

Պահանջների պահուստ

Հազար ՀՀ դրամ	Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ	Վերապահովագրական ակտիվներ	Զուտ պարտավորություններ
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	227,341	(18,274)	209,067
ՆՉՊՊ և ՏՉՊՊ ընդհանուր փոփոխություն	1,630,695	(148,939)	1,481,756
Վճարված հատուցումներ	(1,596,094)	140,943	(1,455,151)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	261,942	(26,270)	235,672
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջներ	91,240	(7,963)	83,277
Ներկայացված պահանջներ	170,702	(18,307)	152,395
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	261,942	(26,270)	235,672
ՆՉՊՊ և ՏՉՊՊ ընդհանուր փոփոխություն	1,729,562	(110,002)	1,619,560
Վճարված հատուցումներ	(1,657,547)	75,808	(1,581,739)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	333,957	(60,464)	273,493
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջներ	99,550	(6,495)	93,055
Ներկայացված պահանջներ	234,407	(53,969)	180,438
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	333,957	(60,464)	273,493

17 Ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Ապահովադիրներին վճարվելիք գումարներ	10,149	38,623
Վերաապահովագրողներին վճարվելիք գումարներ	88,814	61,713
Գործակալներին, բրոքերներին և միջնորդներին վճարվելիք գումարներ	2,989	1,413
Ընդամենը ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր	101,952	101,749

18 Այլ պարտավորություններ

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Վճարվելիք գումարներ	31,606	18,913
Պարտավորություններ անձնակազմի նկատմամբ	39,184	34,938
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	70,790	53,851
Պարտավորություններ հարկերի գծով՝ բացառությամբ շահութահարկի	23,595	18,944
Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտներ	5,007	4,004
Ընդամենը ոչ ֆինանսական պարտավորություններ	28,602	22,948
Ընդամենը այլ պարտավորություններ	99,392	76,799

Ապագա ժամանակաշրջանի եկամուտները վերաբերում են հետաձգված վերաապահովագրության միջնորդավճարներին, որոնց շարժը ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	Ընդամենը
2014թ. հունվարի 1-ի դրությամբ	4,958
Հետաձգված վերաապահովագրության միջնորդավճարներ եկամուտի ճանաչում (ծանոթ. 21)	9,465 (10,419)
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	4,004
Հետաձգված վերաապահովագրության միջնորդավճարներ եկամուտի ճանաչում (ծանոթ. 21)	15,851 (14,848)
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	5,007

19 Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր

Հազար ՀՀ դրամ	Ակտիվ		Պարտավորություն	
	2015	2014	2015	2014
Ներդրումային արժեթղթեր (ծանոթ. 13)	106,440	133,329	100,520	133,592
	106,440	133,329	100,520	133,592

Գրավադրված արժեթղթերը այն ֆինանսական ակտիվներն են, որոնք գրավադրված են հետգնման պայմանագրերով բանկերում, գործընկերոջ կողմից վաճառելու և կրկին վերագրավադրելու իրավունքով:

Այս գործարքները կատարվել են ստանդարտ վարկավորման, արժեթղթերի փոխառության և վարկավորման սովորական պայմանների ներքո:

20 Ապահովագրավճարներ

Հազար ՀՀ դրամ	2015										
	Դժբախտ պատահարներ	Առողջություն	Ցամաքային տրանսպորտ	Բեռներ	Հրդեհ և բնական աղետներ	Ցամաքային տրանսպորտի օգտ. բխող պատ.	Ընդհանուր պատասխանատվություն	Ֆինանսական վնասներ	Աջակցություն	ԱՊՊԱ	Ընդամենը
Համախառն ապահովագրավճարներ	33,953	826,946	335,091	51,443	140,204	4,257	76,268	3,923	16,110	1,975,854	3,464,049
Փոփոխություն չվաստակած ապահովագրավճարների համախառն պահուստում	(1,877)	(140,119)	26,604	1,051	(13,398)	(308)	(4,123)	(1,750)	(471)	(89,677)	(224,068)
Համախառն ապահովագրավճարների գծով հասույթ	32,076	686,827	361,695	52,494	126,806	3,949	72,145	2,173	15,639	1,886,177	3,239,981
Վերաապահովագրողներին փոխանցված ապահովագրավճարներ	(9,951)	-	(86,458)	(23,918)	(46,281)	(2,252)	(63,978)	(2,449)	-	-	(235,287)
Վերաապահովագրողների մասը չվաստակած ապահովագրավճարների համախառն պահուստի փոփոխությունում	1,021	-	(2,154)	(1,563)	6,827	393	6,885	1,054	-	-	12,463
Փոխանցված վաստակած ապահովագրավճարներ	(8,930)	-	(88,612)	(25,481)	(39,454)	(1,859)	(57,093)	(1,395)	-	-	(222,824)
Ապահովագրավճարների գծով զուտ հասույթ	23,146	686,827	273,083	27,013	87,352	2,090	15,052	778	15,639	1,886,177	3,017,157

Հազար ՀՀ դրամ	2014										
	Դժբախտ պատահարներ	Առողջություն	Ցամաքային տրանսպորտ	Բեռներ	Հրդեհ և բնական աղետներ	Ցամաքային տրանսպորտի օգտ. բխող պատ.	Ընդհանուր պատասխանատվություն	Ֆինանսական վնասներ	Աջակցություն	ԱՊՊԱ	Ընդամենը
Համախառն ապահովագրավճարներ	29,474	432,088	368,698	53,125	135,050	3,187	37,224	2,539	10,940	1,910,831	2,983,156
Փոփոխություն չվաստակած ապահովագրավճարների համախառն պահուստում	(1,625)	(30,155)	(14,948)	3,504	(6,478)	(310)	(9,382)	(1,106)	(383)	(211,541)	(272,424)
Համախառն ապահովագրավճարների գծով հասույթ	27,849	401,933	353,750	56,629	128,572	2,877	27,842	1,433	10,557	1,699,290	2,710,732
Վերաապահովագրողներին փոխանցված ապահովագրավճարներ	(8,549)	-	(87,816)	(28,434)	(46,188)	(1,342)	(26,441)	(2,812)	-	-	(201,582)
Վերաապահովագրողների մասը չվաստակած ապահովագրավճարների համախառն պահուստի փոփոխությունում	824	-	(3,802)	(3,451)	(1,611)	(12)	4,213	777	-	-	(3,062)
Փոխանցված վաստակած ապահովագրավճարներ	(7,725)	-	(91,618)	(31,885)	(47,799)	(1,354)	(22,228)	(2,035)	-	-	(204,644)
Ապահովագրավճարների գծով զուտ հասույթ	20,124	401,933	262,132	24,744	80,773	1,523	5,614	(602)	10,557	1,699,290	2,506,088

21 Վերապահովագրության միջնորդավճարների գծով զուտ եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2015			2014		
	Վերապահ- ովագրության միջնորդավճար	Վերապահ- ովագրության միջնորդավճար- ների վերադարձ- ողարկեցում- ների գծով	Զուտ վերապահ- ովագրության միջնորդավճար	Վերապահ- ովագրության միջնորդավճար	Վերապահ- ովագրության միջնորդավճար- ների վերադարձ- ողարկեցում- ների գծով	Զուտ վերապահ- ովագրության միջնորդավճար
Դժբախտ պատահարներ	1,536	(14)	1,522	1,396	(43)	1,353
Ցամաքային տրանսպորտ Բեռներ	-	-	-	1,632	(22)	1,610
	1,896	-	1,896	3,312	(632)	2,680
Հրդեհ և բնական աղետներ	90	-	90	242	-	242
Ցամաքային տրանսպորտի օգտագործումից բխող պատասխանատվություն Ընդհանուր	-	-	-	5	-	5
	11,436	(136)	11,300	4,441	-	4,441
պարտավորություն Ֆինանսական վնասներ	40	-	40	106	(18)	88
Ընդամենը	14,998	(150)	14,848	11,134	(715)	10,419

22 Ներդրումային եկամուտ

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներից տոկոսային եկամուտ	256,577	145,129
Վաճառքի համար նատչելի արժեթղթերից տոկոսային եկամուտ	16,313	16,875
Ընդամենը ներդրումային եկամուտ	272,890	162,004

23 Ապահովագրական հատուցումներ

Հազար ՀՀ դրամ	2015									
	Դժբախտ պատահարներ	Առողջություն	Ցամաքային տրանսպորտ	Բեռներ	Հրդեհ և բնական աղետներ	Ցամաքային տրանսպորտի օգտ. բխող պատ.	Ընդհանուր պատասխանատվություն	Աջակցություն	ԱՊՊԱ	Ընդամենը
Ընթացիկ տարվա հատուցումներ	6,780	639,351	150,819	2,379	1,400	-	3,129	1,182	852,507	1,657,547
Փոփոխություն տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում	90	11,180	(2,005)	1,280	818	-	(2,103)	-	(950)	8,310
Փոփոխություն ներկայացված, սակայն չկարգավորված պահանջների պահուստում	90	(13,912)	17,938	23,213	17,318	-	145	-	18,913	63,705
Ապահովագրական հատուցումներ	6,960	636,619	166,752	26,872	19,536	-	1,171	1,182	870,470	1,729,562
Ընթացիկ տարվա հատուցումներում վերապահովագրողի մաս	-	-	(71,235)	(1,903)	(644)	-	(2,026)	-	-	(75,808)
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում վերապահովագրողի մասի փոփոխություն	-	-	1,664	(1,023)	(721)	(1)	1,549	-	-	1,468
Ներկայացված, սակայն չկարգավորված պահանջների պահուստում վերապահովագրողի մասի փոփոխություն	-	(2,799)	(18,572)	(14,160)	-	(131)	-	-	-	(35,662)
Ապահովագրական հատուցումներում վերապահովագրողի մաս	-	(2,799)	(88,143)	(17,086)	(1,365)	(132)	(477)	-	-	(110,002)
Զուտ ապահովագրական հատուցումներ	6,960	633,820	78,609	9,786	18,171	(132)	694	1,182	870,470	1,619,560

Հազար ՀՀ դրամ	2014									
	Դժբախտ պատահարներ	Առողջություն	Ցամաքային տրանսպորտ	Բեռներ	Հրդեհ և բնական աղետներ	Ցամաքային տրանսպորտի օգտ. բխող պատ.	Ընդհանուր պատասխանատվություն	Աջակցություն	ԱՊՊԱ	Ընդամենը
Ընթացիկ տարվա հատուցումներ	5,080	400,707	216,040	146	2,472	-	45,324	34	926,291	1,596,094
Փոփոխություն տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում	253	11,885	2,082	(284)	92	92	2,211	-	7,650	23,981
Փոփոխություն ներկայացված, սակայն չկարգավորված պահանջների պահուստում	-	19,119	12,053	(179)	825	600	(624)	-	(21,174)	10,620
Ապահովագրական հատուցումներ	5,333	431,711	230,175	(317)	3,389	692	46,911	34	912,767	1,630,695
Ընթացիկ տարվա հատուցումներում վերապահովագրողի մաս	-	-	(107,428)	-	(371)	-	(33,144)	-	-	(140,943)
Տեղի ունեցած, սակայն չներկայացված պահանջների պահուստում վերապահովագրողի մասի փոփոխություն	-	-	(1,667)	217	(39)	-	(1,624)	-	-	(3,113)
Ներկայացված, սակայն չկարգավորված պահանջների պահուստում վերապահովագրողի մասի փոփոխություն	-	-	(4,729)	3	(530)	-	373	-	-	(4,883)
Ապահովագրական հատուցումներում վերապահովագրողի մաս	-	-	(113,824)	220	(940)	-	(34,395)	-	-	(148,939)
Զուտ ապահովագրական հատուցումներ	5,333	431,711	116,351	(97)	2,449	692	12,516	34	912,767	1,481,756

24 Ձեռքբերման ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Միջնորդավճարներ		
Առողջություն	2,179	33,118
Ցանաքային տրանսպորտ	12,428	10,785
Բեռներ	5,584	7,972
Հրդեհ և բնական աղետներ	5,037	3,151
ԱՊՊԱ	388,433	259,029
Այլ	3,438	3,046
Ընդամենը ձեռքբերման ծախսեր	417,099	317,101

25 Այլ գործառնական և վարչական ծախսեր

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Անձնակազմի գծով ծախսեր	529,060	482,520
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների պահպանման ծախսեր	79,803	73,900
Գովազդի ծախսեր	100,342	58,876
Գործուղման ծախսեր	2,753	1,554
Կապի և հաղորդակցման միջոցների գծով ծախսեր	26,556	27,607
Վարձակալության գծով ծախսեր	158,366	137,146
Հարկեր, (բացառությամբ շահութահարկի) և տուրքեր	20,294	17,433
Խորհրդատվական և այլ ծառայությունների գծով ծախսեր	9,400	12,000
Անվտանգության գծով ծախսեր	3,961	3,600
Ներկայացուցչական ծախսեր	18,452	11,497
Բանկային ծախսեր	1,306	895
Գրասենյակային ծախսեր	29,301	6,593
Տույժեր ու տուգանքներ	547	772
Անդամավճարներ, վճարներ բյուրոյին	44,272	62,500
Տպագրության գծով ծախսեր	34,473	11,862
Վթարների սպասարկում	24,718	35,476
Այլ ծախսեր	32,038	55,312
Ընդամենը այլ գործառնական և վարչական ծախսեր	1,115,642	999,543

26 Արժեզրկման ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Այլ ակտիվներ (ծանոթ. 8)	12,652	9,803
Ապրիավագրության գծով դեբիտորական պարտքեր (ծանոթ. 10)	103,581	43,556
Ֆիզիկական անձանց տրված փոխառություններ (ծանոթ. 11)	740	857
Ընդամենը ակտիվների արժեզրկման ծախս	116,973	54,216

27 Շահութահարկի գծով ծախս

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Ընթացիկ հարկի գծով ծախս	10,111	1,166
Հետաձգված հարկ	(4, 752)	53,290
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	5,359	54,456

Հայաստանի Հանրապետությունում շահութահարկի դրույքաչափը կազմում է 20% (2014թ.՝ 20%): ՀՀ հարկային օրենսդրության և ՖՀՄՍ-ի միջև եղած տարբերությունը մի շարք ակտիվների և պարտավորությունների գծով առաջացնում է ժամանակավոր տարբերություններ ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման նպատակներով դրանց հաշվեկշռային արժեքների և հարկման բազայի միջև: Հետաձգված շահութահարկի գումարը հաշվարկվում է 20% հիմնական դրույքաչափը կիրառելով:

Ստորև ներկայացվում է շահութահարկի գծով ծախսի և հաշվապահական վնասի միջև փոխկապակցվածությունը.

Հազար ՀՀ դրամ	Արդյունավետ դրույքաչափ		Արդյունավետ դրույքաչափ	
	2015	(%)	2014	(%)
Վնաս մինչև հարկումը	(6,234)		(193,306)	
Շահութահարկ 20% դրույքաչափով	(1,247)	(20)	(38,661)	(20)
Չհարկվող եկամուտներ	(1,334)	(21)	-	-
Չնվազեցվող ծախսեր	7,893	127	78,905	41
(Դրական)/բացասական փոխարժեքային տարբերություն	47	-	(2,558)	(1)
Գնահատված հարկային ակտիվի ճշգրտում	-	-	16,770	8
Ընդամենը շահութահարկի գծով ծախս	5,359	86	54,456	28

Ժամանակավոր տարբերությունների գծով հետաձգված հարկի հաշվարկ.

Հազար ՀՀ դրամ	2014	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված	Սեփական կապիտալում ճանաչված	2015
	Այլ պարտավորություններ	6,988	846	-
Ապագա ժամանակահատվածի եկամուտներ	801	201	-	1,002
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ	12,645	(12,645)	-	-
Այլ ակտիվներ	23,570	(15,377)	-	8,193
Վաճառքի համար ներդրումներ	-	-	123	123
Ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտավորություններ	-	1,895	-	1,895
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	44,004	(25,080)	123	19,047
Հիմնական միջոցներ	(12,121)	1,617	-	(10,504)
Վաճառքի համար նատչելի ներդրումներ	(1,477)	-	1,477	-
Դեբիտորական պարտքեր ապահովագրության գծով	(181)	(112)	-	(293)
Այլ ակտիվներ	(1,432)	1,112	-	(320)
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ	(2,597)	(1,225)	-	(3,822)
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(61)	(5)	-	(66)
Այլ ապահովագրության պահուստներ	(5,223)	(767)	-	(5,990)
Այլ պահուստներ	(600)	(118)	-	(718)
Հետաձգված ձեռնարկման ծախսեր	(25,937)	25,937	-	-
Վերապահովագրական ակտիվներ	(3,393)	3,393	-	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(53,022)	29,832	1,477	(21,713)
Զուտ հետաձգված հարկային պարտավորություն	(9,018)	4,752	1,600	(2,666)

Հազար ՀՀ դրամ	Ֆինանսական արդյունքներով ճանաչված		Սեփական կապիտալում ճանաչված	2014
	2013			
Այլ պարտավորություններ	7,373	(385)	-	6,988
Հիմնական միջոցներ	2,334	(2,334)	-	-
Ապագա ժամանակահատվածի եկամուտներ	992	(191)	-	801
Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորություններ	6,237	6,408	-	12,645
Այլ ակտիվներ	13,310	10,260	-	23,570
Ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր	568	(568)	-	-
Փոխանցվող հարկային վնաս	43,789	(43,789)	-	-
Ընդամենը հետաձգված հարկային ակտիվ	74,603	(30,599)	-	44,004
Հիմնական միջոցներ	(12,415)	294	-	(12,121)
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	(2,288)	-	811	(1,477)
Այլ ակտիվներ	(2,663)	1,231	-	(1,432)
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ	(2,408)	(189)	-	(2,597)
Գրանական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	(159)	98	-	(61)
Այլ ապահովագրության պահուստներ	(5,007)	(216)	-	(5,223)
Այլ պահուստներ	(1,114)	514	-	(600)
Հետաձգված ձեռքբերման ծախսեր	(4,305)	(21,632)	-	(25,937)
Վերաապահովագրական ակտիվներ	(783)	(2,791)	-	(3,574)
Ընդամենը հետաձգված հարկային պարտավորություն	(31,142)	(22,691)	811	(53,022)
Զուտ հետաձգված հարկային ակտիվ/(պարտավորություն)	43,461	(53,290)	811	(9,018)

28 Պայմանական պարտավորություններ

Իրավական և հարկային պարտավորություններ

Հայաստանում հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է, և նրան բնորոշ է օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների հաճախակի փոփոխությունները, որոնք երբեմն անհասկանալի են, հակասական և ենթակա տարբեր մեկնաբանությունների: Հարկերը ենթակա են ստուգման և ուսումնասիրման հարկային մարմինների կողմից, որոնք իրավասու են կիրառել տույժեր և տուգանքներ: Հարկային օրենսդրության խախտման դեպքում, հարկային մարմինների կողմից չի կարող կիրառվել հավելյալ հարկերի պարտադրումներ, տույժեր և տուգանքներ, ավելի քան ստուգման նախորդող հաշվետու 3 տարիների համար:

Այս հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել հարկային ռիսկեր, որոնք ավելի զգալի են քան այլ երկրներում: Դեկլարությունը համոզված է, որ պատշաճ կերպով կատարել է իր հարկային պարտավորությունները, հիմնվելով Հայաստանում կիրառվող հարկային օրենսդրության, պաշտոնական հայտարարությունների և դատարանի որոշումների իր մեկնաբանությունների վրա: Այնուամենայնիվ, համապատասխան մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և եթե ղեկավար մարմիններին հաջողվի հարկադրել իրենց մեկնաբանությունները, ապա այս ֆինանսական հաշվետվությունների վրա ազդեցությունը կարող է էական լինել:

Դեկլարությունը համոզված է, որ Ընկերությունն իր գործունեությունը ծավալում է օրենսդրությամբ նախատեսված պահանջների շրջանակներում, և ամբողջությամբ կատարել է իր հարկային պարտավորությունները:

Ընկերությանը հատուցումների գծով ներկայացված դատական հայցերի հետ կապված ձևավորված պահուստները ներառված են Ընկերության Ներկայացված, սակայն չկարգավորված պահանջների պահուստում:

Ընկերությանը ներկայացվող մնացած դատական հայցերի առումով Ընկերության ղեկավարությունը համոզված է, որ դրանց հետևանքով առաջացող պարտավորությունները էական ազդեցություն չեն ունենա Ընկերության ֆինանսական վիճակի կամ ապագա գործառնությունների արդյունքների վրա:

Հետևաբար Ընկերության կողմից իրավական և հարկային պարտավորությունների գծով համապատասխան պահուստավորումներ չեն կատարվել:

Պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով – Ընկերությունը որպես վարձակալող

Ընկերությունն իր գործունեությունն ապահովելու նպատակով կնքում է առևտրային վարձակալության պայմանագրեր շենք և տարածքներ վարձակալելու նպատակով:

Չեղյալ չհայտարարվող գործառնական վարձակալության գծով վճարվելիք ապագա ընդհանուր նվազագույն վարձավճարների կառուցվածքը հետևյալն է.

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Մինչև 1 տարի	169,178	168,687
1-5 տարի	765,715	544,487
Ընդամենը պարտավորություններ գործառնական վարձակալության գծով	934,893	713,174

Ապահովագրություն

Հայաստանում ապահովագրության ոլորտը գտնվում է զարգացման փուլում, և այլ երկրներին հատուկ բազմաթիվ ապահովագրության ձևաչափեր հիմնականում դեռևս կիրառելի չեն: Այնուամենայնիվ, 2015թ-ի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությանը սեփականության իրավունքով պատկանող փոխադրամիջոցները ապահովագրված են: Քանի դեռ Ընկերությունը չի նախատեսել ամբողջական ապահովագրություն, առկա է ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Ընկերության գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

Սկսած 2010թ. Ընկերությունը հանդիսանում է Ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրություն իրականացնող ընկերությունների բյուրայի անդամ (այսուհետ՝ Բյուրո): Բյուրոյի նպատակը տուժած անձանց շահերի պաշտպանությունն է և ԱՊՊԱ համակարգի կայունության և զարգացման ապահովումը: Բյուրոյին անդամակցող ապահովագրական ընկերությունները կատարում են միանվագ, պարբերական և լրացուցիչ վճարներ: Բյուրոն՝ երաշխավորման ֆոնդի միջոցների հաշվին հատուցում է տուժած անձանց պատճառված վնասները, եթե՝

1. վնաս պատճառած ավտոտրանսպորտային միջոցը կամ դրա վերաբերյալ ԱՊՊԱ պայմանագիր կնքելու պարտականություն ունեցող անձը անհայտ է (այս դեպքում հատուցվում է միայն տուժած անձանց պատճառված վնասը),
2. պատճառվել է վնաս ավտոտրանսպորտային միջոցի օգտագործմամբ, որի վերաբերյալ կնքված չէ ԱՊՊԱ պայմանագիր,

3. վնասը պատճառվել է հափշտակված կամ առանց հափշտակության նպատակի ապօրինաբար տիրացած ավտոտրանսպորտային միջոցի օգտագործմամբ,
4. վնաս պատճառված ավտոտրանսպորտային միջոցի վերաբերյալ ԱՊՊԱ պայմանագիր կնքած ապահովագրական ընկերությունը ճանաչվել է անվճարունակ, եթե նա պարտավոր էր հատուցել պատճառված վնասը, ինչպես նաև օրենքով սահմանված այլ դեպքերում:

29 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ

Համաձայն ՀՀՍՍ 24 «Կապակցված կողմերի բացահայտում» ստանդարտի, կողմերը համարվում են կապակցված, եթե նրանցից մեկը կարող է վերահսկել մյուսին կամ նշանակալի ազդեցություն ունենալ մյուսի վրա՝ ֆինանսական և գործառնական որոշումներ կայացնելիս: Ներկայացվող հաշվետվությունների առումով Ընկերության կապակցված կողմերն են՝ նրա բաժնետերերը, ղեկավար անձնակազմի անդամները, ինչպես նաև նրանց հետ կապակցված անձիք և նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունները:

Ընկերության վերջնական վերահսկող է հանդիսանում Սուբիասյանների ընտանիքը:

Ընկերությունն իր գործունեության ընթացքում ներգրավված է լինում կապակցված կողմերի հետ մի շարք գործարքներում: Կապակցված կողմերի հետ իրականացված գլխավոր գործարքների մանրամասները հետևյալն են.

Դազար ԳՅ դրամ	2015			2014		
	Բաժնետե-րեր	Կապակց-ված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմ	Բաժնետե-րեր	Կապակց-ված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմ
Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվություն						
Պահանջներ ապահովադիրների նկատմամբ						
Հաշվեկշիռ հունվարի 1-ի դրությամբ	1,034	26,396	805	1,293	22,245	472
Տարվա ընթացքում ավելացում	93,959	11,594	1,007	76,295	15,848	915
Տարվա ընթացքում նվազում	(94,122)	(21,576)	797	(76,554)	(11,697)	(582)
Հաշվեկշիռ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	871	16,414	2,609	1,034	26,396	805
Ապահովադիրներին վճարվելիք գումարներ						
Հաշվեկշիռ հունվարի 1-ի դրությամբ	-	-	-	-	-	-
Տարվա ընթացքում ավելացում	19,183	510	-	40,914	3,078	-
Տարվա ընթացքում նվազում	(19,183)	(510)	-	(40,914)	(3,078)	-
Հաշվեկշիռ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	-	-	-	-	-
Ավանդներ և հաշիվներ						
Հաշվեկշիռ հունվարի 1-ի դրությամբ	197,518	-	-	260,782	-	-
Տարվա ընթացքում ավանդների (մարում)/տրամադրում	69,364	-	-	(63,264)	-	-
Հաշվեկշիռ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	266,882	-	-	197,518	-	-
Այլ ակտիվներ						
Հաշվեկշիռ հունվարի 1-ի դրությամբ	53,420	-	-	38,420	-	-
Այլ ակտիվների աժ	-	-	-	31,275	-	-
Այլ ակտիվների նվազում	34,465	-	-	(16,275)	-	-
Հաշվեկշիռ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	87,885	-	-	53,420	-	-

Հազար ՀՀ դրամ	2015			2014		
	Բաժնետե- րեր	Կապակց- ված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմ	Բաժնետե- րեր	Կապակց- ված կողմեր	Ղեկավար անձնակազմ
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով						
Հաշվեկշիռ հունվարի 1-ի դրությամբ	133,592	-	-	186,148	-	-
Վարկի ստացում	-	-	-	-	-	-
Վարկի մարում	(33,072)	-	-	(52,556)	-	-
Հաշվեկշիռ դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	100,520	-	-	133,592	-	-

**Շահույթի կամ վնասի և այլ
 համապարփակ ֆինանսական
 արդյունքների մասին
 հաշվետվություն**

Համախառն ապահովագրավճարներ	93,959	11,594	1,007	76,295	15,848	915
Համախառն հատուցումներ	19,183	510	-	40,914	3,078	-
Ձեռքբերման ծախսեր	27,615	-	-	10,000	-	-
Այլ ծախսեր	4,800	-	-	-	30,000	-

Ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումները հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2015	2014
Աշխատավարձ և պարգևատրումներ	132,766	111,190
Ընդամենը ղեկավար անձնակազմի գծով կատարված փոխհատուցումներ	132,766	111,190

30 Իրական արժեքի չափումը

Ընկերության ղեկավարությունը սահմանում է իրական արժեքի պարբերաբար չափման քաղաքականությունն ու ընթացակարգերը չգնանշվող վաճառքի համար մատչելի արժեթղթերի և շենքերի համար:

Անկախ գնահատողները ներգրավվում են նշանակալի ակտիվների գնահատման մեջ, ինչպես օրինակ անշարժ գույքը, Անկախ գնահատողների ընդգրկումը յուրաքանչյուր տարի որոշվում է Ընկերության ղեկավարության կողմից:

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին Ընկերության ղեկավարությունը վերլուծում է ակտիվների և պարտավորությունների արժեքների փոփոխությունները, որոնք պետք է վերագնահատվեն համաձայն Ընկերության հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության: Այս վերլուծությունների համար ճշտվում են հիմնական տվյալները, որոնք կիրառվել են նախորդ գնահատման ժամանակ, համադրելով գնահատման հաշվարկի տեղեկատվությունը պայմանագրերի և այլ համապատասխան փաստաթղթերի հետ: Ընկերությունն անկախ գնահատողների հետ միասին համեմատում է յուրաքանչյուր ակտիվի և պարտավորության իրական արժեքի յուրաքանչյուր փոփոխությունը համապատասխան արտաքին աղբյուրների հետ, որոշելու համար, թե հիմնավորված է արդյոք տվյալ փոփոխությունը:

Ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են համաձայն իրական արժեքի հիերարխիայի: Այս հիերարխիան բաժանում է ֆինանսական և ոչ ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները երեք մակարդակների՝ հիմք ընդունելով դրանց իրական արժեքի չափման ժամանակ

օգտագործված գործիքների նշանակալիությունը: Իրական արժեքի հիերարխիան ունի հետևյալ երեք մակարդակները՝

Մակարդակ 1 - նույն ակտիվների և պարտավորությունների գծով ակտիվ շուկաներում գնանշվող գները (չճշգրտված)։

Մակարդակ 2- Մակարդակ 1-ում ներառված գնանշվող գներից տարբեր այլ ելակետային տվյալներ, որոնք ակտիվի և պարտավորության համար դիտարկելի են ուղղակիորեն (այսինքն՝ որպես գներ) և թե՛ անուղղակիորեն (այսինքն՝ գների հիման վրա ստացվող)։

Մակարդակ 3 - ակտիվի կամ պարտավորության գծով ելակետային տվյալներ, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայական տվյալների վրա (ոչ դիտարկելի ելակետային տվյալներ)։

30.1 Իրական արժեքով չչափվող ֆինանսական ակտիվներ

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքը, որոնք ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չեն չափվել իրենց իրական արժեքով և ըստ մակարդակի վերլուծում է դրանք իրական արժեքի հիերարխիայում, թե իրական արժեքի չափումը որ դասում է դասակարգված:

Հազար ՀՀ դրամ

	2015				
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր	-	579,406	-	579,406	579,406
Վերապահովագրական ակտիվներ	-	60,464	-	60,464	60,464
Ֆիզիկական անձանց տրամադրած փոխառություններ	-	13,265	-	13,265	13,265
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ	-	1,899,285	-	1,899,285	1,899,285
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	34,362	-	34,362	34,362
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Ապահովագրական պարտավորություններ	-	333,957	-	333,957	333,957
Ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր	-	101,952	-	101,952	101,952
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով	-	100,520	-	100,520	100,520
Այլ պարտավորություններ	-	70,790	-	70,790	70,790

Հազար ՀՀ դրամ

				2014	
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը իրական արժեք	Ընդամենը հաշվեկշռային արժեք
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ					
Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր	-	565,957	-	565,957	565,957
Վերաապահովագրական ակտիվներ	-	26,270	-	26,270	26,270
Ֆիզիկական անձանց տրամադրած փոխառություններ	-	4,122	-	4,122	4,122
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ	-	1,294,668	-	1,294,668	1,294,668
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	80,416	-	80,416	80,416
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ					
Ապահովագրական պարտավորություններ	-	261,942	-	261,942	261,942
Ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր	-	101,749	-	101,749	101,749
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով	-	133,592	-	133,592	133,592
Այլ պարտավորություններ	-	53,851	-	53,851	53,851

Չվաստակամ ապահովագրավճարները և չվաստակամ ապահովագրավճարներում վերաապահովագրողների մասը բացառվել է վերլուծությունից, քանի որ վերջիններս չեն համարվում պայմանագրային պարտավորություններ:

Ակտիվներ, որոնց իրական արժեքը մոտավորապես հավասար է հաշվեկշռային արժեքին

Կարճաժամկետ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների համար (մինչև երեք ամիս) ենթադրվում է, որ, հաշվեկշռային արժեքը մոտավոր արտացոլում է իրական արժեքը: Այս ենթադրությունը կիրառելի է մաս որոշակի մարման ժամկետ չունեցող ցպահանջ ավանդների, բանկային հաշիվների համար:

Ֆիքսված տոկոսադրույքով ֆինանսական գործիքներ

Ֆիքսված տոկոսադրույքներով և ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող ֆինանսական ակտիվների ու պարտավորությունների իրական արժեքը որոշվում է նրանց ճանաչման պահին գործող շուկայական տոկոսադրույքները համեմատելով մնանատիպ ֆինանսական գործիքների ընթացիկ շուկայական տոկոսադրույքների հետ: Ֆիքսված տոկոսադրույքներով ավանդների գնահատված իրական արժեքը հիմնված դրամական հոսքերի վրա՝ է գեղչված համանման պարտքային ռիսկ և ժամկետ ունեցող գործիքների տոկոսադրույքներով: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ այդ գործիքների իրական արժեքը չէր տարբերվում հաշվեկշռային արժեքից:

30.2 Իրական արժեքով չափվող ֆինանսական գործիքներ

Հազար ՀՀ դրամ

				2015
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Չգնանշվող պարտատոմսեր (ծանոթ. 13,19)	-	125,478	-	125,478
Ընդամենը	-	125,478	-	125,478

Հազար ՀՀ դրամ	2014			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Զգնանշվող պարտատոմսեր (ծանոթ. 13,19)	-	133,329	-	133,329
Ընդամենը	-	133,329	-	133,329

Իրական արժեքի չափման մեթոդները և գնահատման մեխանիզմը չեն փոփոխվել նախորդ հաշվետու ժամանակաշրջանի համեմատությամբ:

Զգնանշվող սեփական կապիտալի ներդրումներ

Ընկերության ներդրումների իրական արժեքը «Երևանի Ալրադագ» ԲԲԸ չցուցակված սեփական կապիտալի ներդրումներում չի կարող չափվել և հետևաբար դուրս է մնում այս բացահայտումից: (Ծանոթ. 13)

30.3 Ոչ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի չափումը

Հազար ՀՀ դրամ	2015			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
<i>Հիմնական միջոցներ</i>				
Շենքեր	-	-	433,473	433,473
Ընդամենը ակտիվներ	-	-	433,473	433,473
ԶՈՒՏ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ	-	-	433,473	433,473

Հազար ՀՀ դրամ	2014			
	Մակարդակ 1	Մակարդակ 2	Մակարդակ 3	Ընդամենը
ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
<i>Հիմնական միջոցներ</i>				
Շենքեր	-	-	433,473	433,473
Ընդամենը ակտիվներ	-	-	433,473	433,473
ԶՈՒՏ ԻՐԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ	-	-	433,473	433,473

Իրական արժեքի չափումը Մակարդակ 3-րդում

3-րդ մակարդակում դասակարգված Ընկերության ոչ ֆինանսական ակտիվների գնահատման մեխանիզմների օգտագործումը հիմնված է այն ելակետային տվյալների վրա, որոնք հիմնված չեն դիտարկվող շուկայի տվյալների վրա: Այս մակարդակում ֆինանսական ակտիվները սկզբից մինչև վերջ կարելի է համադրել հետևյալ կերպ.

Հազար ՀՀ դրամ	2015		2014	
	Շենքեր	Ընդամենը	Շենքեր	Ընդամենը
ՈՉ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Հունվարի 1-ի դրությամբ	433,473	433,473	431,144	431,144
Առք	-	-	2,329	2,329
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ իրական արժեք	433,473	433,473	433,473	433,473

Ընկերության հիմնական գույքային ակտիվների իրական արժեքը հաշվարկվում է գնահատումների հիման վրա՝ իրականացված անկախ, մասնագիտորեն որակավորված գույքի գնահատողների կողմից: Նշանակալի ելակետային տվյալները և ենթադրությունները մշակվում են համաձայն դեկավարության հետ սերտ խորհրդակցության: Գնահատման գործընթացները և իրական արժեքի փոփոխությունները վերանայվում են խորհրդի կողմից յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվին:

Ընկերության շենքի վերջին վերագնահատումը կատարվել է 2010թ. հունվարի 21-ին «Անթ Ռ-իլեթի» ՍՊԸ անկախ գնահատողների կողմից՝ կիրառելով համեմատական, ծախսային և եկամտային մեթոդները: Իրական արժեքով շենքի գնահատման համար Գեկավարությունը հիմք է ընդունում անկախ գնահատողների կողմից ներկայացված արդյունքները:

31 Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների հաշվանցում

Իր գործունեության ընթացքում Ընկերությունը ֆինանսական գործիքների հետ իրականացնում է տարբեր գործառնություններ, որոնք կարող են ներկայացվել զուտ արժեքով, եթե գոյություն ունի օրենսդրորեն հաստատված իրավունք իրականացնելու հաշվառված գումարների հաշվանցում, ինչպես նաև մտադրություն իրականացնելու հաշվանցում կամ միաժամանակ իրացնելու ակտիվը և մարելու պարտավորությունը:

Ստորև բերված աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվներն ու ֆինանսական պարտավորությունները, որոնք ենթակա են հաշվանցման համաձայն հաշվանցման գլխավոր համաձայնագրի կամ համանման պայմանագրերի, որը ներառում է նմանատիպ ֆինանսական գործիքները, անկախ այն բանից, դրանք հաշվանցվել են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության մեջ թե ոչ:

Հազար ՀՀ դրամ	2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ					
	Չհաշվանցված գումարներ					
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	Համախառն պարտավորություններ	Համախառն ակտիվներ, հաշվանցում	Ներկայացված զուտ արժեքներ	Ֆինանսական գործիքներ	Գրավարդված դրամական գրավ	Զուտ
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով (Ծանոթ. 19)	100,520	-	100,520	(106,440)	-	(5,920)

Հազար ՀՀ դրամ	2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ					
	Չհաշվանցված գումարներ					
ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ	Համախառն պարտավորություններ	Համախառն ակտիվներ, հաշվանցում	Ներկայացված զուտ արժեքներ	Ֆինանսական գործիքներ	Գրավարդված դրամական գրավ	Զուտ
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով (Ծանոթ. 19)	133,592	-	133,592	(133,329)	-	263

32 Ակտիվների և պարտավորությունների ժամկետային վերլուծություն

Հետևյալ աղյուսակը ներկայացնում է ֆինանսական ակտիվները և պարտավորություններն ըստ սպասվելիք մարման ժամկետների: Ընկերության չզեղչված պայմանագրային պարտավորությունների մասին տեղեկատվությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 33.4-ում:

Ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորությունների և վերապահովագրական ակտիվների համար, ժամկետայնությունը որոշվում է՝ ելնելով ճանաչված ապահովագրության գծով պարտավորություններից գնահատված դրամական արտահոսքի ժամկետներից:

Հազար ՀՀ դրամ

2015

	Մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրա- գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր	49,383	80,926	415,632	545,941	32,002	1,463	33,465	579,406
Վերապահովագրական ակտիվներ	-	-	60,464	60,464	-	-	-	60,464
Ֆիզիկական անձանց տրամադրած փոխառություններ	-	675	3,062	3,737	9,528	-	9,528	13,265
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ	-	221,159	1,678,126	1,899,285	-	-	-	1,899,285
Հետզման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	-	2,129	2,129	104,311	-	104,311	106,440
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-	381	381	53,657	-	53,657	54,038
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	34,362	-	-	34,362	-	-	-	34,362
	83,745	302,760	2,159,794	2,546,299	199,498	1,463	200,961	2,747,260
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Ապահովագրական պարտավորություններ	-	-	333,957	333,957	-	-	-	333,957
Ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր	13,138	-	41,522	54,660	47,292	-	47,292	101,952
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով	100,520	-	-	100,520	-	-	-	100,520
Այլ պարտավորություններ	31,606	-	39,184	70,790	-	-	-	70,790
	145,264	-	414,663	559,927	47,292	-	47,292	607,219
	(61,519)	302,760	1,745,131	1,986,372	152,206	1,463	153,669	2,140,041
Զուտ Դիրք								
Կուտակված ճեղքվածք	(61,519)	241,241	1,986,372		2,138,578	2,140,041		

Հազար ՀՀ դրամ

2014

	Մինչև 1 ամիս	1-ից 3 ամիս	3-ից 12 ամիս	Մինչև 12 ամիս, ենթա- հանրա- գումար	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	12 ամսից ավելի, ենթա- հանրա- գումար	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ								
Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր	52,415	29,012	412,950	494,377	71,580	-	71,580	565,957
Վերաապահովագրական ակտիվներ	-	-	26,270	26,270	-	-	-	26,270
Ֆիզիկական անձանց տրամադրած փոխառություններ	-	-	799	799	3,323	-	3,323	4,122
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ	320,216	384,580	589,872	1,294,668	-	-	-	1,294,668
Հետզնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	-	133,329	133,329	-	-	-	133,329
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-	-	-	35,000	-	35,000	35,000
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	80,416	-	-	80,416	-	-	-	80,416
	<u>453,047</u>	<u>413,592</u>	<u>1,163,220</u>	<u>2,029,859</u>	<u>109,903</u>	<u>-</u>	<u>109,903</u>	<u>2,139,762</u>
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ								
Ապահովագրական պարտավորություններ	-	-	261,942	261,942	-	-	-	261,942
Ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր	72,008	-	29,741	101,749	-	-	-	101,749
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով	133,592	-	-	133,592	-	-	-	133,592
Այլ պարտավորություններ	18,913	-	34,938	53,851	-	-	-	53,851
	<u>224,513</u>	<u>-</u>	<u>326,621</u>	<u>551,134</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>-</u>	<u>551,134</u>
	<u>228,534</u>	<u>413,592</u>	<u>836,599</u>	<u>1,478,725</u>	<u>109,903</u>	<u>-</u>	<u>109,903</u>	<u>1,588,628</u>
Զուտ Դիրք								
Կուտակված ճեղքվածք	<u>228,534</u>	<u>642,126</u>	<u>1,478,725</u>		<u>1,588,628</u>	<u>1,588,628</u>		

Չվաստակամ ապահովագրավճարները և չվաստակամ ապահովագրավճարներում վերաապահովագրողների մասը բացառվել է վերլուծությունից, քանի որ վերջիններս չեն համարվում պայմանագրային պարտավորություններ: Այլ պարտավորություններ տողերում ներառված են միայն դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը, քանի որ միայն դրանք են հանդիսանում ֆինանսական գործիքներ:

33 Ապահովագրական և ֆինանսական ռիսկի կառավարում

Ընկերության գործունեությանը բնորոշ է ռիսկերի բազմազանությունը և այդ գործունեությունը ենթադրում է ռիսկերի որոշակի աստիճանի և համադրությունների վերլուծություն, գնահատում, ընդունում և կառավարում: Ռիսկի կրումը ֆինանսական գործունեության անբաժանելի մասն է, և գործառնական ռիսկերը գործունեության անխուսափելի հետևանքն են: Այդուհանդերձ, Ընկերության նպատակն է հասնել ռիսկերի և օգուտների միջև համապատասխան հավասարակշռության և նվազագույնի հասցնել Ընկերության ֆինանսական վիճակի վրա անցանկալի ազդեցությունները:

Կարևորագույն ռիսկերն են ապահովագրական և ֆինանսական ռիսկերը: Վերջինս ներառում է պարտքային ռիսկը, իրացվելիության ռիսկը, շուկայական ռիսկը:

33.1 Ապահովագրական ռիսկ

Ապահովագրության պայմանագրերի գծով Ընկերության հիմնական ռիսկն այն է, որ փաստացի պահանջները և հատուցումները կամ դրանց հետ կապված ժամկետները տարբերվեն սպասված արդյունքներից: Վերոհիշյալը կապված է պահանջների

հաճախականության, դրանց խստության մակարդակի, փաստացի վճարված հատուցումների և երկարաժամկետ պահանջների հետագա զարգացման հետ: Այդ պատճառով, Ընկերության նպատակն է ապահովել բավարար պահուստներ այդ պարտավորությունները ծածկելու համար:

Վերը նշված ռիսկի մակարդակը զսպվում է՝ բազմազանեցնելով ապահովագրության պայմանագրերի լայն պորտֆելը: Ռիսկերի փոփոխականությունը նվազեցվում է նաև անդերռայթինգի քաղաքականության պատշաճ ընտրության և իրականացման միջոցով, ինչպես նաև վերաապահովագրության պայմանագրերի կիրառմամբ:

Ռիսկերի զսպման քաղաքականության շրջանակներում Ընկերությունը իրականացնում է ինչպես ֆակուլտատիվ, այնպես էլ օբլիգատոր վերաապահովագրություն:

Վերաապահովագրությունը իրականացվում է համամասնական սկզբունքով: Համամասնական վերաապահովագրության հիմնական մասը կազմում է քվոտային վերաապահովագրությունը, որն իրականացվում է Ընկերության գործունեության որոշ դասերի գծով ռիսկի ընդհանուր ենթարկվածությունը նվազեցնելու նպատակով:

Վերաապահովագրողներից վերականգնվող գումարները գնահատվում են ըստ չկարգավորված պահանջների պահուստի և համապատասխանում են վերաապահովագրության պայմանագրերին: Չնայած նրան, որ Ընկերությունն ունի վերաապահովագրության պայմանագրեր, այն չի ազատվում ապահովադիրների նկատմամբ ուղղակի պարտավորություններից և հետևաբար փոխանցված ապահովագրության հետ կապված գոյություն ունի նաև պարտքային ռիսկ, կապված վերաապահովագրողի կողմից վերաապահովագրության պայմանագրերով ստանձնած պարտականությունների չկատարման հետ: Ընկերության կողմից վերաապահովագրության ձեռքբերումը այնպես է բազմազանեցված, որպեսզի Ընկերությունը կախված չլինի մեկ վերաապահովագրողից, իսկ Ընկերության գործառնությունները կախված չլինեն վերաապահովագրության մեկ պայմանագրից:

33.1.1 Ապահովագրության պայմանագրեր

Ընկերությունը հիմնականում կնքում է հետևյալ դասերի ընդհանուր ապահովագրության պայմանագրեր՝ առողջության, աջակցության, ավտոտրանսպորտային միջոցների (ներառյալ ուղևորներին պատճառված վնասների և երրորդ անձանց նկատմամբ պատասխանատվության), ընդհանուր պատասխանատվության, բեռների, գույքի, դժբախտ պատահարների ապահովագրության, ինչպես նաև ԱՊՊԱ: Ընդհանուր ապահովագրության պայմանագրերը հիմնականում ընդգրկում են 12 ամսյա ժամկետ:

Բացի արդեն նշված ռիսկերի զսպման վերոնշյալ քաղաքականությունից, ռիսկին ենթարկվածությունը նվազեցնելու համար Ընկերությունը կիրառում է նաև պահանջների մանրամասն ուսումնասիրման քաղաքականություն, գնահատելու համար բոլոր նոր և գործող պահանջները, պարբերաբար դիտարկում է պահանջների կարգավորման ընթացակարգերը և հաճախ ուսումնասիրություններ է իրականացնում բացահայտելու համար հնարավոր կեղծ հայտերը: Բացի այդ, Ընկերությունը կիրառում է պահանջների ակտիվ կառավարման և արագ կարգավորման քաղաքականություն, նվազեցնելու համար ապագա անկանխատեսելի զարգացումների հնարավոր բացասական ազդեցությունը Ընկերության վրա: Գնաճի ռիսկը զսպվում է ապահովագրության պայմանագրերի գծով պարտավորությունները գնահատելիս գնաճը հաշվի առնելով:

Անդերռայթինգի և վերաապահովագրության ռազմավարությունների օգտագործման նպատակն է նվազեցնել Ընկերության ենթարկվածությունը ռիսկից՝ հիմնվելով Ընկերության ղեկավարության կողմից որոշված ռիսկի ընդունելի չափերի վրա: Սրա հիմնական նպատակն է հանդիսանում մեկ դեպքի ազդեցությունը սահմանափակել բաժնետիրական կապիտալի 10%-ի չափով՝ հաշվի առնելով վերաապահովագրությունը: Խորհուրդը կարող է ավելացնել կամ նվազեցնել ընդունելի սահմանաչափերը՝ կախված շուկայական պայմաններից և այլ գործոններից: Ստորև ներկայացված է ապահովագրական պարտավորությունների կենտրոնացվածությունը՝ ըստ ապահովագրության դասերի:

Դազար ԴԴ դրամ	2015			2014		
	Ապահովագրական պարտավորություններ	Վերաապահովագրական ակտիվներ	Զուտ պարտավորություններ	Ապահովագրական պարտավորություններ	Վերաապահովագրական ակտիվներ	Զուտ պարտավորություններ
Դժբախտ պարատարներից ապահովագրություն	10,606	(5,154)	5,452	8,550	(4,134)	4,416
Առողջության ապահովագրություն	373,622	-	373,622	236,234	-	236,234
Ցանաքային տրանսպորտի ապահովագրություն	217,078	(57,444)	159,634	227,749	(58,462)	169,287
Փոխադրվող բեռների ապահովագրություն	34,534	(25,656)	8,878	11,093	(7,625)	3,468
Հրեղից և բնական աղետներից ապահովագրություն	86,267	(36,045)	50,222	54,733	(14,336)	40,397
Ցանաքային տրանսպորտի օգտագործումից բխող պատասխան. ապահովագրություն	2,062	(868)	1,194	1,755	(474)	1,281
Ընդհանուր պատասխանատվության ապահովագրություն	28,285	(19,584)	8,701	26,119	(14,117)	12,002
Ֆինանսական վնասների ապահովագրություն	2,856	(1,831)	1,025	1,106	(777)	329
Աջակցություն	1,157	-	1,157	686	-	686
ԱՊՊԱ	883,170	-	883,170	775,529	-	775,529
Դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,639,637	(146,582)	1,493,055	1,343,554	(99,925)	1,243,629

Ընկերությունը սահմանում է առավելագույն սահմանաչափեր, որոնք նա պատրաստ է ընդունել ապահովագրության պայմանագրերից բխող ռիսկի կենտրոնացումների գծով: Բացի այդ, Ընկերությունը հետևում է այդ սահմանաչափերին ռիսկերի գնահատման և ընդունման (անդերռայթինգ) ժամանակ:

Առավելագույն կորուստը, վերաապահովագրությունից հետո, որ Ընկերությունն ընդունում է յուրաքանչյուր պայմանագրի գծով, ընդհանուր կապիտալի 10%-ն է կազմում, համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի կանոնակարգերի:

Հիմնական ենթադրություններ

Ընկերության պարտավորությունների գնահատման հիմքում ընկած հիմնական ենթադրությունը այն է, թե արդյո՞ք Ընկերության ապագա պահանջների զարգացումը նման կլինի անցյալ պահանջների զարգացումների փորձին: Դրանք ներառում են ենթադրություններ, կապված պահանջների գծով միջին ծախսի, պահանջների կարգավորման ծախսերի, սպասվող վնասաբերության ցուցանիշների և յուրաքանչյուր տարում դժբախտ պատահարների գծով պահանջների քանակի հետ: Օգտագործվում են լրացուցիչ որակական դատողություններ՝ գնահատելու համար, թե որ տեղեկությունները կիրառելի չեն ապագայի համար, օրինակ՝ հատուկեմտ դեպքեր, փոփոխություններ շուկայական պայմաններում, ինչպես օրինակ՝ հանրության վերաբերմունքի փոփոխությունը պահանջների ներկայացման հանդեպ, տնտեսական իրավիճակի

փոփոխությունը, ինչպես նաև ներքին գործոններ, ինչպիսիք են պորտֆելի կառուցվածքը, պոլիսների պայմանները, պահանջների կարգավորման ընթացակարգերը:

Հետագա դատողությունները օգտագործվում են որոշելու համար, թե որքանով կարող են արտաքին գործոնները, ինչպիսիք են դատական վճիռները, օրենսդրական դաշտը, ազդել գնահատումների վրա: Ենթադրությունների վստահելիության վրա ազդող այլ կարևոր հանգամանքները ներառում են տոկոսադրույքները, վճարման ժամկետների երկարաձգումները և փոփոխությունները արտարժույթի փոխարժեքներում:

Այնուամենայնիվ, կապված ՀՀ-ում համեմատաբար նոր ապահովագրական շուկայի հետ, դժվար է կանխատեսել որևէ պահանջի հավանական արդյունքը և ներկայացված պահանջների վերջնական արժեքը: Վնասի վերջնական արժեքի վրա ազդող գործոններից շատերի ազդեցությունը դժվար է որոշել: Այդ պատճառով, Ընկերության ղեկավարությունը պարբերաբար վերանայում է վիճակագրական տվյալները, շուկայական փոփոխությունները և այլ գործոններ, պահուստների ավելի զգուշավոր գնահատման համար:

Ջգայունության վերլուծություն

Ապահովագրական պահանջների պահուստները զգայուն են վերոնշյալ հիմնական ենթադրությունների նկատմամբ: Որոշ ենթադրությունների համար հնարավոր չի եղել որոշել քանակական զգայունությունը, ինչպիսիք են օրենսդրական փոփոխությունները կամ գնահատման գործընթացում անորոշությունները: Ստորև ներկայացված վերլուծությունը իրականացված է հիմնական ենթադրություններում հնարավոր փոփոխությունների համար, այլ ենթադրությունները անփոփոխ լինելու պայմաններում, և ցույց է տալիս ազդեցությունը մինչև հարկումը շահույթի վրա: Ենթադրությունների փոխկապակցվածությունը զգալի ազդեցություն ունի պահանջների գծով պարտավորությունների վերջնական արժեքը որոշելու վրա, բայց ենթադրությունների փոփոխությունների ազդեցությունը ցույց տալու համար, ենթադրությունները փոփոխվում են անհատական հիմքով: Պետք է նշել, որ այս ենթադրությունների փոփոխությունները գծային չեն:

Հազար ՀՀ դրամ	2015		
	Փոփոխություն ենթադրություններում, %	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	
		Համախառն վերաապահովագրությունից	Զուտ վերաապահովագրությունից
Պահանջի միջին արժեք	+10	(165,755)	11,000
Սպասվող վնասաբերության ցուցանիշ	+10	(180,650)	184,238
Հազար ՀՀ դրամ	2014		
	Փոփոխություն ենթադրություններում, %	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	
		Համախառն վերաապահովագրությունից	Զուտ վերաապահովագրությունից
Պահանջի միջին արժեք	+10	(159,609)	8,429
Սպասվող վնասաբերության ցուցանիշ	+10	(138,706)	(202,837)

Պահանջների զարգացման աղյուսակ

Ստորև ներկայացված աղյուսակը ցույց է տալիս գնահատված կուտակային պահանջները, ներառյալ ներկայացված պահանջները և տեղի ունեցած, բայց չներկայացված պահանջները դեպքի յուրաքանչյուր հաջորդ տարվա համար, հաշվետու

ամսաթվի դրությամբ, ինչպես նաև կուտակային վճարումները: Համախառն ապահովագրական պարտավորությունները 2015թ. համար զարգացել են հետևյալ կերպ.

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ընդամենը
Դեպքի յուրաքանչյուր տարվա վերջում	203,316	158,506	94,244	442,407	780,531	1,243,268	1,537,791	1,651,481	6,111,544
Մեկ տարի անց	157,611	136,748	86,119	424,307	783,422	1,386,792	1,689,332	-	4,664,331
Երկու տարի անց	157,611	138,837	88,793	426,807	783,894	1,403,740	-	-	2,999,682
Երեք տարի անց	158,151	140,000	86,482	434,087	789,343	-	-	-	1,608,063
Չորս տարի անց	158,691	139,187	83,901	436,025	-	-	-	-	817,804
Հինգ տարի անց	158,691	136,686	83,901	-	-	-	-	-	379,278
Վեց տարի անց	158,151	136,686	-	-	-	-	-	-	294,837
Յոթ տարի անց	158,151	-	-	-	-	-	-	-	158,151
Կուտակային պահանջների ընթացիկ գնահատական	158,151	136,686	83,901	436,025	789,343	1,403,740	1,689,332	1,651,481	6,348,659
Դեպքի յուրաքանչյուր տարվա վերջում	(118,692)	(124,492)	(68,961)	(350,211)	(629,462)	(1,040,400)	(1,289,637)	(1,327,671)	(4,949,526)
Մեկ տարի անց	(157,611)	(136,336)	(83,266)	(419,217)	(766,462)	(1,381,286)	(1,682,925)	-	(4,627,103)
Երկու տարի անց	(157,611)	(136,336)	(83,266)	(426,091)	(778,566)	(1,402,991)	-	-	(2,984,861)
Երեք տարի անց	(157,611)	(136,336)	(83,266)	(432,152)	(787,852)	-	-	-	(1,597,217)
Չորս տարի անց	(157,611)	(136,686)	(83,422)	(435,065)	-	-	-	-	(812,784)
Հինգ տարի անց	(157,611)	(136,686)	(83,901)	-	-	-	-	-	(378,198)
Վեց տարի անց	(157,611)	(136,686)	-	-	-	-	-	-	(294,297)
Յոթ տարի անց	(157,611)	-	-	-	-	-	-	-	(157,611)
Կուտակային վճարներ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	(157,611)	(136,686)	(83,901)	(435,065)	(787,852)	(1,402,991)	(1,682,925)	(1,327,671)	(6,014,702)
Ընդամենը համախառն ապահովագրական պարտավորություններ ըստ հաշվեկշռի	540	-	-	960	1,491	749	6,407	323,810	333,957

Չուտ ապահովագրական պարտավորությունները 2015թ. համար հետևյալն են.

Հազար ՀՀ դրամ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	Ընդամենը
Դեպքի յուրաքանչյուր տարվա վերջում	104,644	78,165	38,159	389,441	689,417	1,173,304	1,434,301	1,540,712	5,448,143
Մեկ տարի անց	70,496	59,188	29,786	373,774	701,373	1,386,023	1,595,238	-	4,215,878
Երկու տարի անց	70,496	60,946	31,045	374,019	588,753	1,392,125	-	-	2,517,384
Երեք տարի անց	70,593	61,575	29,889	377,547	593,678	-	-	-	1,133,282
Չորս տարի անց	70,690	61,286	28,627	378,983	-	-	-	-	539,586
Հինգ տարի անց	70,690	59,224	28,627	-	-	-	-	-	158,541
Վեց տարի անց	70,593	59,224	-	-	-	-	-	-	129,817
Յոթ տարի անց	70,593	-	-	-	-	-	-	-	70,593
Կուտակային պահանջների ընթացիկ գնահատական	70,593	59,224	28,627	378,983	593,678	1,392,125	1,595,238	1,540,712	5,659,180
Դեպքի յուրաքանչյուր տարվա վերջում	(53,353)	(49,484)	(21,254)	(307,133)	(551,729)	(1,100,555)	(1,209,427)	(1,275,878)	(4,568,813)
Մեկ տարի անց	(70,496)	(58,979)	(28,436)	(368,002)	(573,218)	(1,381,736)	(1,589,567)	-	(4,070,434)
Երկու տարի անց	(70,496)	(58,979)	(28,436)	(369,565)	(584,404)	(1,391,412)	-	-	(2,503,292)
Երեք տարի անց	(70,496)	(58,979)	(28,436)	(375,626)	(592,460)	-	-	-	(1,125,997)
Չորս տարի անց	(70,496)	(59,224)	(28,483)	(378,023)	-	-	-	-	(536,226)
Հինգ տարի անց	(70,496)	(59,224)	(28,627)	-	-	-	-	-	(158,347)
Վեց տարի անց	(70,496)	(59,224)	-	-	-	-	-	-	(129,720)
Յոթ տարի անց	(70,496)	-	-	-	-	-	-	-	(70,496)
Կուտակային վճարներ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ	(70,496)	(59,224)	(28,627)	(378,023)	(592,460)	(1,391,412)	(1,589,567)	(1,275,878)	(5,385,687)
Ընդամենը զուտ ապահովագրական պարտավորություններ ըստ հաշվեկշռի	97	-	-	960	1,218	713	5,671	264,834	273,493

33.2 Պարտքային ռիսկ

Ընկերության գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի: Հիմնական ոլորտները, որտեղ Ընկերության գործունեությունը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի, հետևյալն են՝

- Պարտքային արժեթղթեր և բանկային հաշիվներ,
- Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ,
- Ապահովագրության գծով պարտավորություններում վերաապահովագրողի մաս,
- Վերաապահովագրողների նկատմամբ պահանջներ արդեն վճարված պահանջների գծով,
- Ապահովադիրների նկատմամբ պահանջներ,
- Ապահովագրության միջնորդների նկատմամբ պահանջներ:

Պարտքային ռիսկի հետագա բացահայտումներում չվաստակած ապահովագրավճարների պահուստում վերաապահովագրողի բաժինը ընդգրկված չէ վերաապահովագրական ակտիվների կազմում, քանի որ այն ֆինանսական ակտիվ չէ:

33.2.1 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափը

Ընկերության ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը լավագույնս ներկայացնում է նրանց պարտքային ռիսկի առավելագույն ենթարկվածությունը՝ առանց հաշվի առնելու պահվող գրավը կամ պարտքի որակի բարելավման այլ միջոցներ:

33.2.2 Պարտքային ռիսկի առավելագույն չափի կենտրոնացումներ

Վարկանիշներ

Ստորև ներկայացված աղյուսակը տրամադրում է տեղեկատվություն Ընկերության պարտքային ռիսկի չափի վերաբերյալ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ դասակարգելով ակտիվները համաձայն գործընկեր կողմի վարկանիշների:

Հազար ՀՀ դրամ	A+	BBB+	BBB	A	A-	AA-	Չվարկանշված	Ընդամենը
Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր	5,369	-	-	-	10,225	9,438	554,374	579,406
Վերաապահովագրական ակտիվներ	21,081	-	-	135	28,555	3,790	6,903	60,464
Ֆիզիկական անձանց տրամադրած փոխառություններ	-	-	-	-	-	-	13,265	13,265
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ	-	-	-	-	-	-	1,899,285	1,899,285
Հետգնման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	-	-	-	-	-	-	106,440	106,440
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	-	-	-	-	-	-	54,038	54,038
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	-	-	-	-	-	-	34,362	34,362
2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	26,450	-	-	135	38,780	13,228	2,668,667	2,747,260
2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	34,308	19,706	99	-	-	-	2,085,649	2,139,762

Վերաապահովագրական ակտիվները չկարգավորված պահանջներում, ՏՉՊՊ-ում վերաապահովագրողի մասն են և վերաապահովագրության գծով ստացվելիք գումարները:

Այլ ակտիվներ տողում ներառված է միայն դեբիտորական պարտքերի գումարը, քանի որ միայն դրանք են հանդիսանում ֆինանսական ակտիվներ:

33.2.3 Ռիսկի սահմանաչափերի վերահսկողություն և զսպողական քաղաքականություն

Ընկերությունն ունի պարտքային ռիսկի քաղաքականություն, որը գնահատում և սահմանում է, թե որն է համարվում Ընկերության համար պարտքային ռիսկ: Քաղաքականությունը կանոնավոր կերպով վերանայվում է ռիսկային միջավայրի փոփոխությունների հետ համապատասխանությունն ապահովելու նպատակով:

Վերաապահովագրությունն օգտագործվում է ապահովագրության ռիսկը կառավարելու նպատակով: Այնուամենայնիվ, սա չի ազատում Ընկերությունը իր հիմնական ապահովագրային պարտավորությունից: Եթե վերաապահովագրողը որևէ պատճառով չի կատարում պահանջի վճարում, ապա Ընկերությունը պարտավորվում է վճարել ապահովադիրին: Վերաապահովագրությունը կատարվում է այն գործընկեր կողմերի հետ, որոնք ունեն դրական վարկային գնահատական, իսկ ռիսկի սահմանաչափից հնարավոր է խուսափել, հետևելով գործընկեր կողմերի սահմանափակումներին վերաբերող քաղաքականության ուղեցույցին, որը սահմանվում է ամեն տարի Խորհրդի կողմից և ենթակա է կանոնավոր վերանայման: Վերաապահովագրողների վարկունակությունը հաշվի է առնվում տարեկան կտրվածքով վերանայելով ֆինանսական կայունությունը՝ պայմանագիրը վերջնական տեսքի բերելուց առաջ:

33.2.4 Արժեզրկում և պահուստավորման քաղաքականություն

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկման գնահատման հիմնական հատկանիշներն են մայր գումարի կամ տոկոսների վճարումների 90 օրից ավել ուշացումները, գործընկեր կողմերի հետ դրամական հոսքերի հետ կապված դժվարությունները, վարկային ռեյտինգների նվազումները, պայմանագրերի նախնական պայմանների խախտումները: Ընկերությունը արժեզրկման գնահատումը կատարում է անհատապես և խմբային եղանակով:

Ժամկետանց, բայց չարժեզրկված ակտիվներ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չունի ժամկետանց, բայց չարժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ (2014թ.՝ ոչինչ):

Արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ արժեզրկված դեբիտորական պարտքերը ապահովագրության գծով կազմում են 256,384 հազար ՀՀ դրամ (2014թ.՝ 302,345 հազար դրամ):

Ժամկետանց կամ արժեզրկված ակտիվների համար գրավային ապահովածություն չի նախատեսվում:

33.3 Շուկայական ռիսկ

Շուկայական ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների ապագա դրամական հոսքերը կամ իրական արժեքը կտատանվի այնպիսի շուկայական փոփոխականների պատճառով, ինչպիսիք են տոկոսադրույքները և արտարժույթի փոխարժեքները: Շուկայական ռիսկը ներառում է տոկոսադրույթի ռիսկը և արտարժույթի ռիսկը:

Արտարժույթների կենտրոնացումներից բացի, Ընկերությունը չունի շուկայական ռիսկի զգալի այլ կենտրոնացումներ:

33.3.1 Տոկոսադրույքի ռիսկ

Տոկոսադրույքի ռիսկը ծագում է այն հավանականությունից, որ տոկոսադրույքների փոփոխություններն ուղղակիորեն կազդեն Ընկերության ֆինանսական գործիքների հետ կապված դրամական միջոցների հոսքի և նրանց իրական արժեքի վրա:

Տատանվող դրույքների գործիքներն առաջացնում են դրամական հոսքերի տոկոսադրույքի ռիսկ, մինչդեռ հաստատուն տոկոսադրույքը Ընկերության մոտ առաջացնում է իրական արժեքի տոկոսադրույքի ռիսկ:

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերությունը չի ունեցել տատանվող տոկոսադրույքներով ֆինանսական գործիքներ:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս Ընկերության կապիտալի զգայունությունը տոկոսադրույքների հնարավոր փոփոխությունների նկատմամբ՝ այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով:

Կապիտալի զգայունությունը հաշվարկվում է վերագնահատելով վաճառքի համար մատչելի հաստատուն տոկոսադրույքով ակտիվները 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ հիմք ընդունելով տոկոսադրույքների ենթադրվող փոփոխությունները: Կապիտալի ընդհանուր զգայունությունը հիմնված է այն ենթադրության վրա, որ եկամտաբերության կորում նկատվում են զուգահեռ փոփոխություններ, մինչդեռ ժամկետայնության վերլուծությունը ցույց է տալիս զգայունություն ոչ զուգահեռ փոփոխությունների նկատմամբ:

Հազար ՀՀ դրամ		2015					
		Կապիտալի զգայունություն					
Արտարժույթ	Փոփո- խություններ հիմնական տոկոսա- դրույքներում	Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը	
ՀՀ դրամ	+1	-	-	-	(3,983)	(3,983)	
ՀՀ դրամ	-1	-	-	-	4,153	4,153	

Հազար ՀՀ դրամ		2014					
		Կապիտալի զգայունություն					
Արտարժույթ	Փոփո- խություններ հիմնական տոկոսա- դրույքնե- րում	Մինչև 6 ամիս	6 ամսից 1 տարի	1-ից 5 տարի	5 տարուց ավելի	Ընդամենը	
ՀՀ դրամ	+1	-	(960)	-	-	(960)	
ՀՀ դրամ	-1	-	972	-	-	972	

Արտարժույթի ռիսկ

Արտարժույթի ռիսկն այն ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքների արժեքը կտատանվի արտարժույթի փոխարժեքներում փոփոխությունների հետևանքով: Խորհուրդը սահմանել է սահմանաչափեր արտարժույթային դիրքերի համար:

Հետևյալ աղյուսակը ցույց է տալիս այն արտարժույթները, որոնք կարող են ազդել 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ Ընկերության ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների և դրանց կանխատեսված դրամական հոսքերի վրա:

Վերլուծությունը հաշվարկում է արտարժույթի ՀՀ դրամի նկատմամբ հնարավոր տատանումների ազդեցությունը, այլ փոփոխականները հաստատուն մնալու պայմանով, համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվության վրա (կապված արտարժույթի նկատմամբ զգալուն ոչ առևտրային դրամային ակտիվների և պարտավորությունների իրական արժեքի փոփոխմամբ) և կապիտալի վրա: Աղյուսակում հանդիպող բացասական արժեքը արտացոլում է համապարփակ ֆինանսական արդյունքների մասին հաշվետվությունում կտտենցիալ գուտ նվազում, մինչդեռ դրական արժեքը ցույց է տալիս կտտենցիալ գուտ աճ:

Հազար ՀՀ դրամ	2015		2014	
	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը	Փոփոխություն արտարժույթի փոխարժեքում, տոկոս	Ազդեցությունը շահույթի վրա մինչև հարկումը
Արտարժույթ				
ԱՄՆ դոլար	+10	(1,273)	+10	9,784
ԱՄՆ դոլար	-10	1,273	-10	(9,784)

Ընկերության արտարժույթի ռիսկի վերլուծությունն ըստ ֆինանսական ակտիվների և պարտավորությունների ունի հետևյալ տեսքը.

Հազար ՀՀ դրամ	2015			
	ՀՀ դրամ	Ազատ փոխարկելի արժույթ	Ոչ փոխարկելի արժույթ	Ընդամենը
ԱԿՏԻՎՆԵՐ				
Ապահովագրության գծով դեբիտորական պարտքեր	577,647	1,759	-	579,406
Վերապահովագրական ակտիվներ	60,464	-	-	60,464
Ֆիզիկական անձանց տրամադրած փոխառություններ	13,265	-	-	13,265
Ֆինանսական կազմակերպությունների նկատմամբ պահանջներ	1,899,285	-	-	1,899,285
Հետզման պայմանագրերով գրավադրված արժեթղթեր	106,440	-	-	106,440
Վաճառքի համար մատչելի ներդրումներ	54,038	-	-	54,038
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	34,276	86	-	34,362
Ընդամենը ակտիվներ	2,745,415	1,845	-	2,747,260
ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ				
Ապահովագրական պարտավորություններ	333,957	-	-	333,957
Ապահովագրության գծով կրեդիտորական պարտքեր	88,008	13,944	-	101,952
Վարկեր ռեպո համաձայնագրերով	100,520	-	-	100,520
Այլ պարտավորություններ	70,156	634	-	70,790
Ընդամենը պարտավորություններ	592,641	14,578	-	607,219
Զուտ դիրք 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	2,152,774	(12,733)	-	2,140,041
Ընդամենը ֆինանսական ակտիվներ	2,041,841	97,921	-	2,139,762
Ընդամենը ֆինանսական պարտավորություններ	551,134	-	-	551,134
Զուտ դիրք 2014թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	1,490,707	97,921	-	1,588,628

Ազատ փոխարկելի արտարժույթը հիմնականում ներկայացնում է ԱՄՆ դոլարը, բայց ներառում է նաև ՏՀԶԿ-ի երկրների արժույթները: Ոչ փոխարկելի գումարները վերաբերվում են ԱՊՀ երկրների արժույթներին, բացառությամբ Հայաստանի

Հանրապետությանը: Չվաստակաժ ապահովագրավճարները և չվաստակաժ ապահովագրավճարներում վերաապահովագրողների մասը բացառվել է վերլուծությունից, քանի որ վերջիններս չեն համարվում պայմանագրային պարտավորություններ: Այլ ակտիվներ և այլ պարտավորություններ տողերում ներառված են միայն դեբիտորական և կրեդիտորական պարտքերը, քանի որ միայն դրանք են հանդիսանում ֆինանսական գործիքներ:

33.4 Իրացվելիության ռիսկ

Իրացվելիության ռիսկը կապված է նորմալ և սթրեսային իրավիճակներում Ընկերության ֆինանսական պարտավորությունները ժամանակին մարելու կարողության հետ: Այս ռիսկի զգալի մասնաճիճը կապված է Ընկերությունը ներգրավում է լրացուցիչ ֆինանսական միջոցներ, ի լրումն իր հիմնական ավանդային բազայի, կառավարում է ակտիվները հաշվի առնելով իրացվելիության ռիսկը և վերլուծում է ապագա դրամական հոսքերը և իրացվելիությունը օրական կտրվածքով: Սա ներառում է նաև սպասվելիք դրամական հոսքերի գնահատումները և բարձր իրացվելի ապահովվածության հասանելիությունը, որն անհրաժեշտության դեպքում կարող է օգտագործվել լրացուցիչ ֆինանսավորում ստանալու նպատակով:

Ընկերությունը պահում է բարձր իրացվելի և ապակենտրոնացված ակտիվների պորտֆել, որը կարող է հեշտությամբ կանխիկացվել դրամական հոսքերի չկանխատեսված ընդհատման դեպքում: Իրացվելիության դիրքը գնահատվում և կառավարվում է տարբեր սցենարների դեպքում, հաշվի առնելով սթրես գործոնները կապված շուկայի հետ ընդհանրապես և Ընկերության հետ մասնավորապես:

Ընկերության իրացվելիության կառավարումը պահանջում է հաշվի առնել իրացվելի ակտիվների այն մակարդակը, որն անհրաժեշտ է պարտավորությունները մարելու համար ըստ ժամկետների, ապահովել ֆինանսավորման տարբեր աղբյուրների հնարավորությունը, ֆինանսավորման արտակարգ պլանի առկայությունը և վերահսկել հաշվեկշռային իրացվելիության նորմատիվները կանոնակարգային պահանջներին համապատասխան: Ընկերությունը հաշվարկում է իրացվելիության ցուցանիշները ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան:

Ընկերությունը օգտվել է ՖՀՄՍ 4 «Ապահովագրության պայմանագրեր»-ի 39 հոդվածի դ կետի i. մասից՝ ՖՀՄՍ 7-ի 39-րդ պարագրաֆի «ա» կետով պահանջվող մարման վերլուծության փոխարեն բացահայտելով տեղեկատվություն ճանաչված ապահովագրական պարտավորություններից առաջացող զուտ դրամական արտահոսքերի գնահատված ժամկետների վերաբերյալ 2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ: Տես ծանոթագրություն 32-ը այս պարտավորությունների մարման սպասվելիք ժամկետների համար:

Հազար ՀՀ դրամ	Հաշվեկշռային արժեք	Գնահատված չգեղջված զուտ դրամական հոսքեր		
		Մինչև 1 տարի	1 տարուց ավելի	Ընդամենը
31 դեկտեմբեր, 2015				
Ապահովագրական պարտավորություններ	333,957	333,957	-	333,957
Ընդամենը	333,957	333,957	-	333,957
31 դեկտեմբեր, 2014				
Ապահովագրական պարտավորություններ	261,942	261,942	-	261,942
Ընդամենը	261,942	261,942	-	261,942

33.5 Գործառնական ռիսկ

Գործառնական ռիսկը ուղղակի կամ անուղղակի կորստի ռիսկն է, որն առաջանում է պատճառների լայն բազմազանությունից՝ կապված Ընկերության ֆինանսական գործիքների մեջ ներգրավվածության, գործընթացների, անձնակազմի, տեխնոլոգիաների և ենթակառուցվածքների հետ, և արտաքին գործոններից՝ բացառությամբ ապահովագրական, պարտքային, շուկայական և իրացվելիության ռիսկերի, ինչպիսիք են իրավական և կարգավորիչ պահանջները և կորպորատիվ վարքագծի ընդհանուր ընդունված չափանիշները:

Ընկերության նպատակն է կառավարել գործառնական ռիսկը՝ ֆինանսական վնասներից և հեղինակության կորստից խուսափումը հավասարակշռելով ռիսկի կառավարման ծախսային արդյունավետության հետ:

Գործառնական ռիսկի կառավարմանն ուղղված վերահսկողության մշակման և իրականացման հիմնական պատասխանատվությունը կրում է Խորհուրդը: Այս պատասխանատվությունը ուղեկցվում է գործառնական ռիսկի կառավարման համար համընդհանուր չափանիշների մշակմամբ հետևյալ ոլորտներում՝

- պարտականությունների համապատասխան տարանջատման պահանջներ, այդ թվում գործարքների անկախ հաստատում,
- գործարքների համաձայնեցման և մոնիթորինգի պահանջներ,
- կարգավորիչ և այլ իրավական պահանջների համապատասխանեցում, ներառյալ ՀՀ ԿԲ ներքին վերահսկողության համակարգի վերաբերյալ նվազագույն պահանջները,
- վերահսկողական մեխանիզմների և ընթացակարգերի փաստաթղթավորում,
- առաջացած գործառնական ռիսկերի պարբերաբար գնահատման պահանջներ, ինչպես նաև ռիսկերի կառավարմանն ուղղված ընթացակարգերի համապատասխանություն,
- գործառնական կորուստների զեկուցման պահանջներ և առաջարկվող մեղմացուցիչ գործողություններ,
- արտակարգ իրավիճակների ծրագրերի մշակում,
- վերապատրաստում և մասնագիտական զարգացում,
- էթիկայի և գործարար չափանիշներ,
- ռիսկերի մեղմացում:

Ընկերության ստանդարտների համապատասխանությունը ուղեկցվում է ներքին աուդիտի կողմից իրականացվող պարբերական դիտարկումներով: Ներքին աուդիտի դիտարկումների արդյունքերը քննարկվում են Ընկերության ղեկավարության այն ներկայացուցչի հետ, որին դրանք վերաբերում են: Հաշվետվությունները ներկայացվում են Խորհրդին:

34 Կապիտալի համարժեքություն

Ընկերությունը պահպանում է ակտիվ կառավարվող կապիտալի կառուցվածք գործունեությանը բնորոշ ռիսկերը ծածկելու համար: Ընկերության կապիտալի համարժեքությունն այլ միջոցների հետ մեկտեղ վերահսկվում է նաև օգտագործելով ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից հաստատված կանոնները և նորմատիվները:

Ընկերության կապիտալի կառավարման առաջնային նպատակներն են համոզվել, որ Ընկերության կապիտալը համապատասխանում է հաստատված պահանջներին, և որ Ընկերությունը պահպանում է ամուր վարկային վարկանիշ և առողջ կապիտալի

ցուցանիշներ՝ իր գործունեությունը ամրապնդելու և բաժնետերերի շահույթը առավելագույնի հասցնելու համար:

Ընկերությունը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և իրականացնում համապատասխան ճշգրտումները տնտեսական պայմանների և իր գործունեության ռիսկերի փոփոխությանը համապատասխան: Կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ փոփոխելու համար Ընկերությունը կարող է փոփոխել բաժնետերերին վճարվող շահաբաժինների գումարը, կապիտալը վերադարձնել բաժնետերերին կամ բաժնետոմսեր թողարկել: Նախորդ տարիների համեմատ նպատակներում, քաղաքականությունում և գործընթացներում փոփոխություններ չեն եղել:

Ընդհանուր կապիտալը կազմված է հիմնական կապիտալից, որը ներառում է բաժնետիրական կապիտալը, չբաշխված շահույթը, այդ թվում ընթացիկ տարվա շահույթը, գլխավոր պահուստը: Ընդհանուր կապիտալը հաշվարկվում է ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջներին համապատասխան: Կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչ է երկրորդային կապիտալը, որը ընդգրկում է վերագնահատման պահուստները: ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից ընդհանուր կապիտալի և վճարունակության պահանջվող մեծության ու ռիսկով կշռված ակտիվների մեծության հանրագումարի միջև սահմանային հարաբերակցությունը սահմանվում է 100%:

2015 և 2014թթ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ընդհանուր կապիտալը, ռիսկով կշռված ակտիվները, վճարունակության պահանջվող մեծությունը և կապիտալի համարժեքության դրույքաչափի հաշվարկը՝ համաձայն ՀՀ կենտրոնական բանկի պահանջների, ներկայացված է ստորև.

Հազար ՀՀ դրամ	2015 (աուդիտ չարված)	2014 (աուդիտ չարված)
Հիմնական կապիտալ	1,696,315	1,535,396
Լրացուցիչ կապիտալ	(1,078)	5,999
Ընդամենը՝ ընդհանուր կապիտալ	1,695,237	1,541,395
Ռիսկով կշռված ակտիվներ	283,426	320,885
Վճարունակության պահանջվող մեծություն	670,190	545,631
Կապիտալի համարժեքության նորմատիվ (Ն1.2 նորմատիվ)	178%	178%

2015թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ գործում է ՀՀ կենտրոնական բանկի կողմից սահմանվում ընդհանուր կապիտալի նվազագույն չափ 1,500,000 հազար ՀՀ դրամ գումարով:

